Хамагые илагша, хэтэдээ мүнхэ революционно һургаал—марксизм-ленинизм мандаха болтогой!

(Агууехэ Октябриин революциин 49 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гай Уряануудһаа)

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 259 (11?45)
1966 оной ноябриин 2, среда

сэн 2 мүнгэн

ЗАЛУУШУУЛЫЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭДЭ—ОНСО АНХАРАЛ

...най түрэл парти, правитель... ургажа ябаа залуу үетэнние ...үзэл бодолтойгоор хүмүү...лгэдэ, тэдэнэй ургалта дэбжэл...үдэр бүриин халуун анхарал ...улна. Коммунизм байгуулаг...эй эдэбхитэй жагсаалда орохо ...үдтэ иимэ анхарал хандуу...нгүй яахаб! Энээндэ соггой ...ун, омог зоригтой хүбүүд, ...эрхим һуралсалаараа, ...лаараа—ерээдүй тээшэ тэ...эн бүхы эрмэлзэлгээрээ ха...ана.

...луушуулые зүбөөр хүмүү...гын асуудалай тон харюусал...й байһанние дахин һануулан, ...ехэ Октябриин социалис ре...циин 49-дэхи жэлэй ойдо зо...жа гаргаһан Уряануул соогоо ...-эй ЦК нигэжэ хандана: **...люциин, ажалай ба дайнай ...хүнүүд! Оронойнгоо нии...политическэ ажабайдалда ...итэйгээр хабаадагты, совет ...й революционно, дайшалхы ...алай ёһо заншалнуудаар за...уулые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ...итэйгээр хабаадагты!»** Манай ...ублика дотор ургажа ябаа үе...е революционно, дайшалхы ...алай ёһо заншалаар хүмүү...лхэ талаар һүүлэй жэлнүүдтэ ...рхолтой хүдэлмэри үнгэргэг... Жэшээлхэдэ, ВЛКСМ-эй Бу...ай обкомой дэргэдэ хэдэн ...й урда тээ «Революциин ба ...ай алдар солын клуб» бай...гдажа, түрүүшынгээ ал...улые эхилээ һэн. Клу...советтэ граждан болон Эсэгэ ...о хамгаалтын Агууехэ дай...та эдэбхитэйгээр хабаадалса...түрэл ороноо түргэн хүгжөөхэ ...а шалгаран гараһан, мүн ...йна ажалда удаан хүдэлһэн ...д ороо һэн. Ажабайдалай ...дүй дүршэлтэй, оло юумэ ...н хараһан, политическэ та...а ехэ бэлэдхэлтэй тэдэнэр ...шадай, пионернүүдэй, комсо...уудай, хотын, хүдөөгэй за...ажалшадай урда лекцинүүдые ...а, хөөрөөнүүдые, уулзалга...ые үнгэргэжэ ехэ хүдэлмэри ... Хэнэйшье мэдэхээр, хаанта ...й хархис муухай ажабайда...үзөө хараагүй манай залуу...а ажалшадай эрхэ сүлөөгэй ...тэмсэл тухай, Совет ороной ...шын табан жэлнүүд тухай ...хэ гээшэ — политическэ та...а ехэ харюусалгатай хүдэл...болоно.

...нөө «Революциин ба ажалай ... солын» клубай таһагууд ...аймагуудта бии болгогдон... Жэшээлхэдэ, Хяагтын, Зага..., Мухар-Шэбэрэй аймагуудта ...клубай таһагуудай хэжэ бай...хэрэг ажалые тэмдэглэн һай...ар. Тус клубай Хяагтын та... аймагайнгаа нютагуудаар ...төө бүлэгүүдые эмхидхээ. ...бүлэгүүд Ехэ Худара, Хүдэ... Сомон, Тамир, Шарза болон ...хэй нютагуудта бии болтог... Клубай Хяагтын таһагые ...ан дайнда хабаадагша хуу...й коммунист Григорий Анд...шадамараар хүтэлбэрилнэ.

...лубай таһагуудые эмхидхэл... партиин райкомуудай бэедээ ...а абаһан ушар тон зүб. Пар... Хяагтын райкомой секретарь ... В. Л. Гантимурова өөрөө ...ай таһагай соведэй гэшүүн. Тэрэ өөрөө энэ хүдэлмэридэ ...адаха зуураа, залуушуулые ...унис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ ...нхарал хандуулна.

...волюционно ба ажалай ёһо ...аар залуушуулые хүмүү...жүүлхэ хүдэлмэриин маяг түхэлнүүд олон. Тэдэнние творческоор хэрэглэхэ шухала. Жэшээлхэдэ, Загарайн аймагта граждан дайнда, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагшадтай, ажалай түрүүшүүлтэй уулзалганууд үнгэргэгдэхэһөө гадна, дунда һургуулинуудта дайшалхы ажалай алдар солын булангууд бии болгогдоно. Тэдэнние эмхидхэлгэдэ һурагшад олоороо хабаадана, эдир нүхэдүүд фото-зурагуудые, түүхэдэ хабаатай документнүүдые өөһэдөө бэдэржэ олоод, өөһэдынгөө гараар барижа үзэхэдөө, хоёр нюдөөрөө харахадаа, гүн гүнзэгы удхыень зүрхэндөө бүхөөр хадуужа абана. Загарайн аймагта һаяхан эдир аяншалагшадай слёт үнгэргэгдэбэ. Слёт дээрэ тэдэнэр аймаг соогоо граждан дайнай үедэ болоһон байлдаануудай, тулалдаануудай газараар ябажа олоһон материалнууд тухайгаа тоосоо хээ. Энэ һонирхолтой аяншалгада ябалсагшад граждан дайнда хабаадалсажа, нютагтаа Совет засаг байгуулагшадай намтарнуудые бэшэжэ, хуушанай фото-зурагуудые суглуулжа, альбомуудые бэлдээ. Бэшүүрэй аймагта нёдондоһоо хойшо элитэ большевик Широких-Полянскиин нэрэмжэтэ музей хүдэлмэрилжэ эхилээ. Музей соо Бэшүүрэй ба Мухар-Шэбэрэй аймагуудта сагаантанда, япон интервентнэртэ эсэргүү тэмсэл тодорхойгоор харуулагданхай. Музейдэ ерэгшэд нютагайнгаа түрүүшын большевигүүдэй ажал ябуулгатай, намтарнуудтай дүтөөр танилсажа баясадаг. Тиин энэ музей залуушуулые хүмүүжүүлгэдэ ёһотой һургуули болоно.

Эдир үхибүүдые октябрядууд болгоходоо, һурагшадые—пионернүүдтэ, комсомолдо абахадаа, революцитай холбоотой дурасхаалта газарнуудта абадаг ехэ һайшаалтай ёһо заншал бии. Энэ халаа хүмүүжүүлхы туйлай ехэ удха шанартай һайн һайхан ёһо заншал байһаниинь элитэ. Жэшээлхэдэ, Бабушкин городто эдир үетэнние пионернүүдтэ, комсомолдо асута революционер Иван Васильевич Бабушкинда бодхоогдоһон хүшөөгэй дэргэдэ абадаг юм.

Зүгөөр залуушуулые революционно, дайшалхы ба ажалай ёһо заншалаар хүмүүжүүлгын хүдэлмэри республикын аймагуудта хаа хаанагүй һайнаар эмхидхэгдэнхэй гэхын аргагүй. Зарим парторганизацинууд тус хүдэлмэрине ганса комсомолшуудай гү, али «Знани» бүлгэмэй хэрэг гэжэ тон буруугаар бодоно. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын, Түнхэнэй, Яруунын ба зарим бусад аймагуудта республикын «Дайшалхы ажалай алдар солын» клубай таһагуудай мүнөө болотор үгы байһанние ямар шалтагаанаар тайлбарилхаб?

Залуу үетэнние коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэ—ганса комсомолшуудай өөрынь хэрэг бэшэ. Энэ нангин хэрэгые партийна организацинууд бага гартаа барижа, үдэр бүриин хиналтада абаха, эршэмтэй шударгыгаар ажаллаха зорилготой. Залуушуул урагшаа, коммунизм тээшэ үнэн зүрхэнһөө эрмэлзэнэ. Теэд дүй дүршэлгүй, ангиин тэмсэлэй охин соогуур гараагүй, политическэ талаараа хатуужаагүй хүнүүдэй замай хэлбэрхэгүйн тулада тэдэнние революционно, дайшалхы ба ажалай ёһо заншалаар, алдарта абанарайнь, аханарайнь жэшээгээр хүмүүжүүлхэ гээшэ—партийна политическэ талаар тон ехэ харюусалгатай хүдэлмэри болоно.

Манай залуушуул алдарта абанарайнгаа замаар алас холые зорин, коммунизм байгуулагшадай сухаришагүй тэмсэлшэдэй зэргэдэ улам бүри олоороо жагсажа байг лэ!

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Баргажанай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозоор ябахадаа хоёр залуу ажалша бэрхэ хүбүүдтэй золгоо һэмди. Нэгэнниинь механик, трактор агтыешье, талын онгосошье жолоодожо шадаха шэдитэй. Нүгөөдэнь «сагаан алтанай» эзэн. Ажал хүдэлмэридөө али гэшэгүй бэрхэнүүд. Механизатор Владимир Батуев энэ жэлдэ кукуруза хуряалгада шалгараһан. Үдэрэй хоёр даабари дүүргэдэг байгаа. Хонишон Батор Киргидеев хонин бүриһөө хурьга абажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлһэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Батуев (зүүн гарһаа) Б. Киргидеев хоёр.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

Улаан-Үдын «Электромашина» заводой хүдэлмэришэд Агууехэ Октябриин социалис революциин 49-дэхи жэлэй ойе ажалай шэнэ бэлэгүүдээр угтажа байна. Заводой автокранова цехэй токарь, коммунис ажалай ударник Виталий Сергеевич Зубков эдэ үдэрнүүдтэ эршэмтэ ажалаараа шалгарна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр В. С. Зубков ажалдаа.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Зэдын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой үүсхэл дэмжэе!

ТАРЯАШАН, МАЛШАН НЭРЭДЭЭ ХҮРЭХӨӨР

Һайн юумэн хододоо һайн. Һайние дэмжэхэ хэрэгтэй. Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ Мухар-Шэбэрэй «Эрдэм» совхоз, Зэдын Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаад, республикынгаа бусад ажахынуудта хандаһаниинь һайшаамаар. Бидэшье тэдэнэй уряае халуунаар дэмжэжэ дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаха гэжэ шиидээбди.

Манай колхоз олон һалбаритай томохон колхозуудай нэгэн болоно. Энэ жэлдэ 3900 га газарай гектар бүриһөө дунда зэргээр 13,2 центнер таряа хуряажа абаабди. Урдань кукуруза, хартаабха, горох тариһан газарта таряа тарихада тогтууритай һайн ургаса хуряагдаха гэжэ дүй дүршэл харуулба.

Механизатор, таряашадай сусаршагүй ажалай ашаар лэ хабар, намарай тарилга-хуряалгын хүдэлмэрине саг болзор соонь дүүргээ һэмди. Энэ жэл таряа хуряалгаяа бүришье һаа богони болзор соо гүйсэдхөөбди. Бүхы хүдэлмэреэ сентябриин 25-да сүм дүүргээ бэлэйбди.

Талха таряа һайн ургуулжа, гүрэндэ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээд, ерэхэ жэлэйнгээ ургасада үрэһэ хүрэнгэ хүсэд хүрэхөөр хаагаабди. Ниитынгээ малда талха таряанай зүйл үлөөгөөд, колхозойнгоо гэшүүдтэ ерэхэ жэлэй ургаса болотор бардам хүрэхэ таряа үлөөгөөбди.

Манай малшадшье муу бэшэ амжалта туйлаа. Октябриин 15-да һү һаалияр жэлэйнгээ түсэб бэелүүлэгдэбэ. Эхэ орондо 3750 центнер һү худалдагдаа. Жэлэй дүүрэтэр үшөө 800 центнер түсэбһөө гадуур һү тушаагдахаар хараалагдана. Гүрэнэй түсэб даабари амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ манай түрүүшүүлэй хубита ехэхэн. Һаалишад А. А. Плюснина, Т. Ф. Смолина, хонишод Д. Е. Сидоров, М. Г. Смолин, гахайшад К. Л. Смолина, А. П. Фалилеев, шубуушад А. К. Самокрутова, А. С. Плюснин гэгшэдэй ажалые онсо тэмдэглэмээр.

Хүдөө ажахын продукци элбэгээр үйлэдбэрилжэ, худалдаһанай ашаар мүнгэн олзо доходнай үнгэрһэн жэлэйхидэ орходоо 300 мянган түхэригөөр дээшэлхэ байна.

Бии байһан арга боломжоёо хаража, согсолжо үзөөд Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалис мүрысөөндэ оролсожо шэнэ уялга абаабди:

Бүхы таряалангай ургасые эрид дээшэлүүлхын түлөө 8 мянган тонно аргал шэбхэ поли дээрээ гаргажа тараахабди. Тусхай оньһожоруулагдаһан отряд эмхидхэгдээд, ноябриин эхеэр ажаллажа захалханъ. Ерэхэ жэлдэ тарилгынгаа бүхы талмайһаа дунда зэргээр гектарай 13,5 центнер таряа ургуулха, тэрэ тоодо гектарай 15 центнер шэниисэ ургуулха гэжэ шиидэгдэбэ. Гектар бүриһөө 100 центнер саахарай свёкло хуряагдахаар хараалагдана.

1967 ондо 100 га шэнэ газар элдүүрилэгдэхэ. Сабшалангаа эрид һайжаруулжа, 70 гектар газарта үтэг хэгдэхэ. Бүхы сабшалангайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 12,3 центнер үбһэ хуряажа абахабди.

1967 оной январь һарада мяха гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхэбди. Энэ жэлтэй сасуулхада ерэхэ жэлдэ 20 процент ехэ мяха, 15 процент һү ехээр гүрэндэ худалдаха гэжэ хараалагдана.

100 үнеэн бүриһөө 95 тугал, хонин бүриһөө хурьга абажа бүрин бүтэнөөр түлжүүлхэ, эхэ гахайһаа 12 поршоонхо абаха. Үнеэн бүриһөө 1650 килограмм һү һааха. Тиихэдэ хонин бүриһөө 4 килограмм нооһон хайшалагдаха.

Хараалагдаһан түсэб, даабаряа амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө манай малшад мүнөөнһөө оролдохо зэргэтэй. Эгээл тиимэһээ малшаднай үбэлжэлгэдөө түгэс бэлэн болонхой.

200 толгой бүрүү хашараг, 300 толгой гахай шахалганда табяад байнабди.

Ерэхэ жэлдэ 320 һууритай шэнэ һургуули, культбаза, байрын гэрнүүдые, 20 автомашинын багтаха автогараж баригдаха, 1200 толгой шахан таргалуулха гахайн байра, тугалай байра, кормоцех баригдахаар хараалагдана.

Мүн ерэхэ жэлдэ таряалан, сабшалан дээрэхи хүдэлмэрине таатай болзорто, һайн шанартайгаар дүүргэхын тула техникээ эрхимээр заһабарилхабди.

Эдэ бүгэдэ тоо, баримта миин зүндөө таамагаар абтаһан бэшэ, һайса бодомжолжо үзэгдөө. Хэрбээ эмхитэй һайнаар ажаллаад байбал заатагүй дүүргэгдэхэ ёһотой.

Хүршэ зэргэлээд байдаг Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозые мүрысөөндэ уринабди.

Колхозой бүхы ажалшадай, даалгабаряар:
В. СМОЛИН,
Бэшүүрэй «Победа» колхозой түрүүлэгшэ;
В. СУКНЕВ,
парткомой секретарь.

ҮҮСХЭЛШЭД ХОЛО УРДУУР

Агууехэ Октябриин революциин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсон, XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, тэрэнээ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө эршэ зоригтойгоор ажаллажа оробод. Хилганын һаалиин фермэ ехэ һүнэй түлөө тэмсэн мүрысэе гэһэн хандалга бэшэг бүхы аймаг соогоо тараагаа бэлэй. Тэдэнэй үнэтэ үүсхэлые һаалиин бусад фермэ дэмжэн абажа, ажалай ехэ амжалтын түлөө мүрысэжэ ороо һэн.

Мүрысөө үүсхэгшэ—Хилганын фермынхид һайнаар ажаллажа, абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Һү һааляр жэлэйнгээ түсэбые октябрь һарада дүүргээ. Тиихэдэ фермын түрүү һаалишан Шалсама Шагдаровна Бадмаева жэлэйнгээ түсэбые бүри сентябрь һарада бэелүүлээ. Мүнөө 1967 оной нэгэдэхи кварталай түсэбөөр ажаллажа байна.

Түсэб даабари амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ мал адуулагшадай хубита ехэхэн байха. Мал адуулагшад Очир Лыгденов, Аюшеев гэгшэдые магтамаар.

Г. БАДМАЕВ.

Баргажан.

ҺААЛИШАДАЙ АМЖАЛТА

Нарһатын совхозой 3-дахи отделениин һаалишад һү һаалгала дээшэлүүлхын түлөө үнэн зүрхэнһөө эрмэлзэнэд.

Дампил Дамбаевай хүтэлбэридэг Мойһотын гүүртын һаалишад жэлэйнгээ түсэб дүүргэнхэй. Тиихэдэ Хэргэндын һү һаалиин комсомол-залуушуулай гүүртын һаалишад Аврора, Нелля Николаеватан жэлэйнгээ түсэб мүн лэ дүүргэнхэй.

Һү һаалгаар совхоз дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Роза Зарбулаева 1-дэхи һуурида гаранхай. Залуу һаалишан Долгор Ванчикова 2-дохи һуурида ябана.

«Победа» колхозой Һүбаряагай гүүртын хуушанай һаалишан Дарижаб Раднаева 10 һарын хугасаа соо 1550 литрэй орондо 1700 литр һү һаажа, колхоз соогоо эрхимлэнхэй. Тэрэшэлэн Ханда-Жаб Ламажапова, Намсалма Цыбикжапова, Ханда Гомбожапова болон бусадшье һаалишад һү ехээр һаанхай.

Ш. ЧИМИТДОРЖИЕВ.

Ярууна.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР С. К. ЗОРКОЛЬЦЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Советскэ болон хүдөө ажахын органуудта олон удаан жэлдэ һайнаар хүдэлһэнэйнь түлөө, 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Бэшүүрэй аймагай ажалшадай депутадуудай Бэшүүрэй сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Зоркольцев** Степан Кузьмичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретариин түлөө И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ. Соведүүдэй байшан. 1966 оной ноябриин 1.

КЕМЕРОВСКЭ ОБЛАСТЬ. **Холисонуудые гаргадаг Кузнецкэ завод Россин Федерациин түрүү предприяти болоно. 1966 оной эхинһээ хойшо заводой коллектив даалгабариһаа гадуур 4 мянга шахуу тонно ферросилици гаргаа, миллион үлүүтэй киловатт-час электроэнерги алмаа, өөрын үнэ хямдаруулһанай ашаар 150 мянган түхэриг алмаа. Зураг дээрэ: ферросилици гэжэ холисо хэбтэ шудхагдажа байна.**

ТАСС-ай фотохронико.

ОКТЯБРИИН ҺАЙНДЭРЭЙ БЭЛЭГҮҮД

Октябриин ехэ һайндэрэй угтамжа болгон ажалай амжалтануудые туйлаһан тухай мэдээнүүд оронойпредприятинуудһаа ороно. Агууехэ Октябриин 49 жэлэй ойдо зорюулжа КПСС-эй Центральна Комитедэй гаргаһан Уряануул фабриканууд, заводуудай, шэнэ барилгануудай ба научна эмхи зургаануудай дайшалхы зорилго болонхой.

Новокриворожско горно-шанаржуулгын комбинадай хүдэлмэришэд, алба хаагшад жэлэйнгээ уялга болзорһоонь урид дүүргээ. Даабариһаа гадуур 55 мянган тонно түмэрэй концентрат, 265 мянган тонно агломерат үйлэдбэрилэгдөө. Металлай үнэ сэнгые хямдаруулһанай ашаар 500 мянга шахуу түхэригэй алмалта хэбэ.

Кавказдахи эгээн томо Чиркейскэ ГЭС-эй барилгашад (Дагестан) алдарта һайндэртэ эрхим бэлэгүүдые бэлдээ. Эндэхинэй асари ехэ хаалта бодхоожо эхилхэ үдэрынь ойртонхой.

СССР-эй шинын промышленностиин предприятинууд 10 һарынгаа даабаринуудые болзорһоо урид дүүргэбэ. Хүдэлмэришэдэй коллективүүд энэ жэлдэ программаһаа гадуур 500 мянганһаа үсөөн бэшэ автомобилиин шинэнүүдые бүтээн гаргаха зорилго табина.

Шахтын автомадуудые бүтээн гаргадаг Днепропетровско заводой хүдэлмэрилэгшэд «Тулауголь» комбинадай горнягуудта зорюулан, техническэ шэнэ оньһон түхеэрэлгэнүүдые бэлдээ.

Хуушан Ураалай—Златоустын заводой металлургнууд октябриин 29-һөө хойшо 10 һарынгаа түсэбһөө гадуур эрхим шанартай буладаар прокат үйлэдбэрилэн гаргажа эхилээ. Тэрэшэлэн металл хайлуулха программаяа болзорһоо урид дүүргэбэ.

(ТАСС).

МОСКВАҺАА мэдээсэнэ

Л. И. Брежнев Тбилиси ерэбэ

...ЛИСИ, октябриин 31. ...С). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Л. И. Брежнев ажахын, ...й байгуулалтын талаар рес...икынь ажалшадай туйлаһан ...лтануудай түлөө шагнагда... Грузиин ССР-тэ Ленинэй ор... барюулхын тула мүнөөдэр ...си ерэбэ.

КПСС-эй делегаци—Хельсинкидэ

...ЛЬСИНКИ, октябриин 31. ...С). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь М. А. Суслов, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев, ...-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй Московско обкомой нэгэдэхи ...ретарь В. И. Конотоп, КПСС-эй ...гай гэшүүн, КПСС-эй Ленин...ска обкомой нэгэдэхи секретарь В. С. Толстиков, КПСС-эй ...ай уласхоорондын таһагые даагшын орлогшо А. С. Беляков гэгшэдһээ бүридэһэн КПСС-эй делегаци Финляндиин Коммунис партиин ЦК-гай уряалаар мүнөөдэр Хельсинки ерэбэ.

Советскэ делегацине Финляндиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Вилле Песси, Финляндиин Коммунис партиин Түрүүлэгшэ А. Сааринен ба партиин бусад хүтэлбэрилхы тушаалтад вокзал дээрэ угтаа.

„Интерпресс-фото-66" выставкые 200 мянган хүн хараба

МОСКВА, октябриин 31. (ТАСС-ай корр.). «Интерпресс-фото-66» гэжэ уласхоорондын выставкэ нээгдэһэнһээ хойшо хоёр неделиин турша соо хабаадагшадайнгаа тоогой (дэлхэйн 71 ороной фотомастернуудай хүдэлмэри харуулагдана), мүн хараһан хүнүүдэй тоогой талаар эрхимлээ. Энэ үе соо выставкын гол залдань 200 мянга гаран хүн орожо хараба.

«Эб найрамдалай ба хани барисаанай түлөө, гуманизм болон хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө» гэһэн уряатай энэ выставкэ Москвагай эрилтэ ехэтэй зоной дунда ехэ һонирхол үүсхээ. Гансашье москвагайхид бэшэ, мүн ороной олохон хото городуудай зон ерэнэ. Һүүлэй үдэрнүүдтэ Минскын, Горькиин, Ивановай, Ленинградай хүнүүд хараба. Эндэ мүн баһа гадаадыншье айлшад харагдадаг. Польшын, ГДР-эй, Румыниин журналистнууд ерэжэ, энэ выставкэтэй танилсаһан байна.

Агууехэ Октябриин ойн баярай һайндэрэй хүндэлэлдэ Улаан-Үдэ станциин депогой вагон-хабсаралгын цехэйхид ажалай шэнэ амжалтануудые туйлана. Эндэ ВЛКСМ-эй гэшүүн Петр Комынинай хүтэлбэрилдэг комсомол залуушуулай бригадын гэшүүд тус мүрысөөндэ шалгаржа, һарынгаа даалгабариие һайнаар дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) бригадын гэшүүд нүхэд В. Сновков, В. Бадков, А. Дорошенко, бригадир П. Комынин, В. Григорьев, В. Ульяненко, В. Козин, Н. Елисеев гэгшэд.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

ЯДЕРНА ЗЭБСЭГҺЭЭ ХАМГААЛХА АРГА БИИ!

Гражданска обороно тухай Советскэ Союзай маршал В. И. ЧУЙКОВ иигэжэ бэшэнэ

Ядерна зэбсэгһээ хамгаалха арга бии! гээд Советскэ Союзай маршал В. И. Чуйков хэлэнэ. Хамгаалалгын хэрэгсэлнүүдые хаһа саг соонь бэлэдхэһэн, тэрэниие хэрэглэжэ һураһан хүнүүд ядерна тэһэрэлгын зоно соо ороһон байгаашье һаа, ами наһаяа абаржа шадаха байна.

В. И. Чуйков—СССР-эй гражданска оборонын начальник юм. Гражданска оборонын үмэнэ мүнөө табигдажа байһан зорилгонууд, тэдэниие городууд болон тосхонуудай бүхы хүн зоной дүүргэхэ үүргэтэй байһан тухай тэрээнтэй ТАСС-ай корреспондент хөөрэлдэһэн байна.

Уласхоорондын шахардуу шанга байдалые һуларуулхын, дэлхэйн шэнэ дай зайсуулхын түлөө Советскэ Союз оролдосотойгоор, шууд сэхээр тэмсэдэг гээд маршал хэлээ. Зүгөөр манай орондо сэрэгэй добтолгын хэгдэхэ аюул бии зандаа, тиимэһээ Совет гүрэн өөрыгөө хамгаалха шадабаряа бэхижүүлхэ, ракетно-ядерна болон бусад түхэлэй буу зэбсэгүүдые нарижуулан һайжаруулха баатай болоно. Эзэрхэг түримхэйшүүлэй добтолгые сухарюулан сохихоор СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд ходоодо бэлэн байдаг. Гэбэшье хүн зониие олоор хюдаха дайсанай зэбсэгүүдэй зарим хубинь шатаагдаһан газар руугаа хүрэжэ ерэхэдээ болохо байна бшуу.

Империалистнуудай шэнэ дай үүдхээд байгаа һаань, тэрэнь термоядерна дайн болохол. Хилэһээ хэдэн мянган километр холо байһан городууд болон районууд хүн зониие олоор хюдаха зэбсэгтэ дайрагдаха болоно. Тиимэ ушарай тохёолдобол, хүн зониие болон ороной материальна нөөсэнүүдые хамгаалха ябадал хангаха шухалын шухала зорилго табигдана.

Гражданска обороно тээшэ ямар удхатайб гэхэдэ, хүн зониие олоор хюдаха зэбсэгтэ дайруулгаһаа хүн зониие болон арадай ажахые хамгаалхын тулада, тэрэшэлэн тэһэрэлгын боложо магад газарнуудта абаралгын хүдэлмэри хэхын тулада орон дотор ниитэ гүрэнэй шатаар оборонно хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ ябадал болоно. Энэ хадаа орёо нарин, харюусалгатай хэрэг болоно. Юуб гэхэдэ, ядерна зэбсэтэй хорото нүлөөнүүдһээ, тэрэшэлэн химическэ болон бактерологическа зэбсэгүүдһээ хамгаалалгада бэлэдхэхэ хэрэгтэй.

— Энэ хүдэлмэри яажа хэгдэдэг юм?

— Хамагай түрүүндэ бүхы хүн зониие өөрыгөө хамгаалха шадабарида, дүтынхидтөө туһаламжа үзүүлхэ шадабарида һурган бэлэдхэхэ хэрэгтэ анхарал хандуулагдана. Тэндэ партийна, советскэ органууд, ниитын организацинууд, министерствэнүүдэй, предприятинуудай, колхоз, совхозуудай, эмхи зургаануудай, һуралсалай газарнуудай хүтэлбэрилэгшэд шухала үүргэ дүүргэхэ байна. Тэдэнэрһээ предприятинууд болон эмхи зургаануудташье, һуудаг газарнуудтаньшье хүдэлмэришэд болон алба хаагшадтай, бүхы эрхэтэдтэй түсэбэй ёһоор, хаһа саг соонь һуралсал үнгэргэлгэ хамагай түрүүндэ дулдыдаха байна.

Гражданска обороные, илангаяа энэ талаар эрдэм мэдэсэ дэлгэрүүлгые зарим нэгэн газарта тоодоггүй ябадалые зайсуулхамнай шухала гээд маршал онсолон тэмдэглээ. Манайда һуралсалай болон ниитэ-дэлгэрэнгы литература хэблэн гаргаха ябадал үшөөл һайнаар табигданагүй. Хэблэл, кино, радио, телевидени һулаар хэрэглэгдэнэ. Энэ хэрэгтэ профсоюзна болон комсомольско организацинууд, «Знание» гэжэ бүлгэм, зохёохы союзууд угаа дутамагаар хабаалалсана.

Хамтаараа гү, али танса гансаараа бэеэ хамгаалха хэрэгсэлнүүдые ашаглажа шадахагүй хүн дайсанай ядерна добтолго хээ һаань, алга һуужа үгэхэ гэжэ манай ороной эрхэтэн бүхэндэ ойлгуулха хэрэгтэй. Тиимэ хүн өөрынгөөшье амиие хамгаалжа, нүхэртөөшье туһалжа шадахагүй.

Америкынхидэй атомна бомбодолгодо ороһон Японой Хиросима болон Нагасаки городуудай уршагтай хэсүү байдал бүгэдэндэ мартагдаагүй байһаар. Хүн зониинь угаа ехэ хохидолдо ороо. Зүгөөр эдэ городуудай хүн зон ядерна зэбсэгһээ хамгаалха хэрэгсэлнүүдые бэлэдхэһэн, тэдэниие мэдэдэг болоһон, хэрэглэһэн байгаа һаань, добтолгын гэнтэшье хэгдэбэл хэдэн дахин бага хохидол болохо байгаал.

Тэһэрэлгын долгин, туяаталга, нэбтэрэн дамжадаг радиаци, газар нютагые радиоактивна зүйлнүүдээр бузарлалга—эдэ бүгэдэ хадаа ядерна зэбсэгэй үзүүлдэг хорото нүлөөнүүд болоно. Гэхэ зуура, энээнһээ хамтаараа, мүн ганса нэгээрээ бэеэ хамгаалха арга бии. Имагтал хаһа саг соонь, аюулан тайбан үедэ, тэрээндэ бэлэдхэхэ хэрэгтэй. Нэгэ юрын ушарые ойлгохо хэрэгтэй: манай үе сагта технико-экономическа талаараа эгээн лэ хүгжэнги гүрэнүүдэй арминуудай сохилтын гол хүсэнүүдынь ракетно-ядерна зэбсэг болоно. Гэхэтэй хамта тэрээнһээ хүн өөрыгөө, адууһа малаа, эдеэ хоолой зүйлнүүд болон бусадые хамгаалжа шадаха байна. Тиимэһээ өөрын предприятида гү, али өөрын эмхи зургаанда гражданска оборонодо шухала анхаралай хандуулагдадаг байхын тулада хүтэлбэрилэгшэ бүхэн саг үргэлжын оролдолго гаргадаг байха зэргэтэй. Городууд, тосхонууд болон тус тус газарнуудта командануудай, дружинанууд болон бусад эмхинүүдэй үнгэргэдэг һуралсал болон мүрысөөнүүдтэ анхаралтайгаар хандаха хэрэгтэй.

— Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ гражданска обороно ямар байгааб?

— Энээниие агаарһаа хамгаалха нютагуудтахи албан газарнууд (МПВО) бэелүүлдэг байгаа. Тэрэнэй сэрэгшэд ороноо хамгаалхын тулада олон юумэ хэһэн байна. Городуудта дайсанай авиациин добтолгонуудай хойшолонгуудые усадхаха хэрэгтэ хэдэн олон мянган хүн тиихэдэ сэхэ хабаададаг байһан юм. Хүреэлэгдэһэн Ленинградта агаарһаа хамгаалха нютагай албанай эрэлхэг сэрэгшэд гэр байрын һандархайнууд доороһоо хүнүүдые гаргажа амиинь абардаг, шархатагшадта туһаламжа үзүүлдэг байгаа гээшэ. Москвагайхид городоо шэн зоригтойгоор хамгаалаа. Тэдэнэй шадамар, шууд сэхэ ябуулгануудай ашаар гал шатаадаг бомбонууд усадхагдадаг, гал түймэр сарагдадаг байгаа. Сталинградые гитлеровецүүдэй зэрлиг муухайгаар бомбодоходошье МПВО-гой һайнаар ябуулга хэдэг байһан дээрэһээ хүн зон тиимэ ехэ олоор хохидодоггүй байһан юм.

Зүгөөр МПВО хадаа нютагай тусгаар организаци байгаа. Дайсанай авиациин хүрэжэ шадахаар газар нютагуудта юрын зэбсэгүүдһээ хамгаалха гээшэ энэ организациин зорилгонь байһан юм. Мүнөө ракетно-ядерна буу зэбсэгэй үе сагай ерээд байхада, бүхы гүрэнэй газар дээрэ хүнүүдэй ами наһые болон материальна зөөри хогшолые абарха бүри харюусалгатай зорилгонууд табигдана. Тиимэһээ МПВО-е ниитэ гүрэнэй тон шэнэ гүримаар—гражданска обороноор һэлгэхэ шухала болоһон байха юм.

Мүнөөнэй дайн байлдаанай үедэ ядерна сохилтонуудай хойшолонгуудые усадхалгада хүн зон угаа ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Тиимэһээ хүн зониие бэлэдхэлгэдэ тон ехэ анхарал хандуулагдаха ёһотой.

— Гражданска оборонодо ондоо оронуудта анхарал хандуулагдадаг гү?

— Угаа ехэ анхарал хандуулагдадаг. Жэшээлхэдэ, Холбоото Штадуудта гражданска оборонын талаар хуули баталан абтанхай. Радиациин нүлөөнһөө зайсаха байранууд түхеэрэгдэдэг, хүн зониие олоор хюдадаг буу зэбсэгһээ бэеэ хамгаалха аргануудта арад зон һургагдадаг, радио, телевиденеэр дамжуулганууд хэгдэдэг. Элдэб литература хэблэн гаргагдадаг, һуралсал хэхэ зорилгоор агаарай тревогонууд хирэ хирэ болоод лэ хэгдэжэ байдаг.

Нэгэ иимэ ушар һонирхолтой. Ракетно-ядерна добтолгын үедэ хүнүүдэй юу хэхэ ёһотой байһан тухай инструкциин хүсэд текстые Америкын «Нью-Йорк таймс» гэжэ тон томо газетэ воскресна номернуудайнгаа нэгэндэ толилһон байха юм.

Гражданска оборонын талаар ФРГ-дэ хэдэн хуули баталан абтанхай, дайнай болоод байгаа һаань, хүн зоной хэхэ ябуулганууд тодорхойлогдодог, эдеэ хоолой болон түүхэй эдэй нөөсэнүүд байгуулагдадаг.

Гражданска оборонодо анхарал хандуулдаггүй орониие олохонь мүнөө бэрхэтэй.

Зүгөөр манай гражданска обороно капиталис гүрэнүүдэй гражданска оборонодо орходоо тад ондоо гэжэ бидэнэр онсолон тэмдэглэхэ ёһотойбди гээд маршал В. И. Чуйков хэлэнэ. СССР-эй гражданска обороно хадаа үнэндөө бүгэдэ арадай хэрэг болоно гээшэ. Совет хүн бүхэн—хүдэлмэришэд, алба хаагшад, колхозник, һурагша гү, али студент хүн зониие олоор хюдадаг зэбсэгһээ өөрыгөө хамгаалха арга хэрэгсэлнүүдые һайнаар мэдэхэ, советүүдэй орондо эсэргүүгээр ядерна зэбсэгые дайсанай хэрэглэжэ шадаад байгаа һаань, шадамар ябуулга хэхээр зэһэнги бэлэн байха ёһотой.

ШАЛГАРАГШАД ШАНДА ХҮРТЭБЭ

КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой бюро болон горсоведэй гүйсэдком городой предприятинуудай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй 3-дэхи кварталай дүн согсолбо.

Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой, нарин сэмбын фабрикын, мелькомбинадай, Буркоопсоюзай, горкомхозой харгы заһабарилгын управлениин автобазануудай, столовонуудай трестын 4-дэхи столовын, горпромторгын 28-дахи магазинай коллективүүд түрүү һууринуудые эзэлээ. 3-дахи квартал соо һайнаар ажаллаһан, социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн эдэ предприятинуудта партиин горкомой болон горсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугууд барюулагдаха, коллективүүдынь Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдажа, городой Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэхэ болоо.

Авиационно заводой, ремстройбыткомбинадай, трикотажна фабрикануудай, Улаан-Үдын оёдолой фабрикын, Улаан-Үдын хирпиисын заводой, асфальто-бетонно заводой, «Востоксантехмонтаж» управлениин, гэр барилгын комбинадай, 8-дахи столовын 1-дэхи филиалай, горпромторгын 74-дэхи магазинуудай коллективүүдэй социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлаа гэжэ тэмдэглэгдээ. Тэдэндэ партиин горкомой, горсоведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамота барюулагдаба.

Малдаа дулаан, тарган үбэлжэлгэ

СОШОРДОМО ДОХЁО

Һаяхан «Первомайский» совхозой гүүртэ, отаранууд дээгүүр ябажа, үбэлжэлгэдөө хэр бэлдээд, ямараар тэрэнээ эмхидхэжэ байһыень шалгабабди. Тиихэдэмнай дутагдалнууд, һанаа зобохоор баримтанууд али олон үзэгдөө.

Комиссиин шалгахада малайнь бүхы байрануудһаа орой нэгэ отарын байра үбэлжэлгэдэ бэлэн гэжэ сэгнэгдэбэ. Бэшэниинь булта задагай зайдан. Зарим байрада сонхонь шэллэгдээгүй, үрхэ үүдэгүй, оройгүй байшоо.

Илангаяа 4 отарын, 1 һаалиин гүүртын мал мүнөө дээрээ газаагуур байлгагдажа, шэнээр баригдажа байһан хотонуудынь дүүргэгдэхэ үды. Эхэ хонидой эдэ дүрбэн отарада үбэл хурьгад абтаха юм. Теэд мүнөө хүрэтэр байрань оройгүй, миин хооһон торхонууд харагдана. Хэзээ эдэнь бүтээгдэжэ, дулаан болгоглохо юм. Мүнөө болотор эдэ байрануудай барилгые хурдадхаха хэмжээн хүсэд абтаагүй байһаар.

Совхозой 5-дахи отделениин Горка гэжэ газарта гурбадахи жэлээ һаалиин гүүртын байра «Целинстрой» трестын 335-дахи оньһожоруулагдамал бригада барижа байна. Досоохи түхеэрэлгэнүүдынь «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй отделениинхид тодхохо уялгатай. Теэд эндэхи байрань баригдажа дүүрээдүй, досоохи түхеэрэлгэнүүдынь бүтээгдэхэ үды. Эдэ хоёр эмхи зургаануудай муугаар ажаллаһанай, совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй һанаа амар һууһан дээрэһээ 200 үнеэд газаа дааража байна. Үнеэдтэ ямаршье тэжээл үгтэнэгүй. Тэжээл буйлуулха цех бэлэн бэшэ.

Тэжээл энэ жэлдэ нёдондоной-хиһоо ехэ абтабашье, үшөөл нилээд хубинь бүридхэлдэ ороогүй. Даб дээрэхи дүнгөөр харахада совхозой мал бүдүүн тэжээлээр 64 процент, шамэтэ тэжээлээр 33 процент, таряа талханай зүйлөөр 83 процент хангагданхай. Нилээд ехэ зелёнко һолоомон һүрилэгдөөгүй байжа, бүридхэлдэ абтаагүй. Совхозой мэргэжэлтэд мүнөө болотор тэжээлээ яажа гаргашалхаяа һара һараар, гүүртэ, отарануудаар хубаарилаагүй. Энэ ушарһаа боложо, тамир һулатай мал тордигдоногүй, һаалиин үнеэдтэ нэмэлтэ тэжээл хүртэнэгүй, миил адуулганда ябаһаар үнгэрнэ.

Совхозой һаалиин 4 гүүртэдэ тэжээл буйлуулха цех бии нэрэтэй. Тэдэнэй нэгэниинь шье хүдэлнэгүй. Тэндэ уһа бүлэжэ гаргаха гурбан худаг заһагдаагүй дээрэһээ хүдэлтэгдэнэгүй, мал уһаар дуталдажа, тамираа, шэмээ алдана. Ядахын сагта һаамхай үнеэдтэ бурдуугшье хэгдэнэгүй. Гансал бэлшээридэ ябаһан малһаа юун шэмэ гарахаб даа. Жэшээнь, совхозой 1-дэхи отделениин (эрхилэгшэнь нүхэр Нимаев) һаалиин гүүртын үнеэн бүриһөө сүүдхэдэ орой нэгэ литр һүн абтажа, гүрэндэ тушаагдана.

Эндэхи Булагай гүүртын үбэлэй байра баһал зайдан зандаа. Электрын элшэ хүсэн оруулагдаагүй, тэжээл буйлуулха цех һандархай, малшадай гэрнүүдтэ заһабари ехэ хэрэгтэй.

Вознесеновка гэжэ газарта 97 буруу хоёр хүн харууһална. Ахалагша үхэршэнөөр нүхэр Шитин ажалладаг юм. Эдэ буруунуудай хахадһаа олонхинь яндан турахай. Олониинь бужууда баригдашанхай. Теэд эдэ малые эмшэлхэ гэжэ хэншье оролдоногүй. Турахай буруунуудта шэмэтэй һайн тэжээл үгтэнэгүй.

Совхозой 5-дахи отделениин 150 хашараг илгажа, һайнаар шахан таргалуулжа, январь һарада гүрэндэ тушаахаар хараалагдаhанхай. Теэд отделениие эрхилэгшэ нүхэр Жимбиевэй эмхидхээгүй дээрэһээ мүнөө хүрэтэр малынь илгагдаагүй, шахан таргалуулгада мал табигдаагүй байһан зандаа.

Эдэ бүгэдэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, совхозой хүтэлбэрилэгшэд—директорэй орондо хүдэлжэ байһан главна зоотехник нүхэр Батуев, парткомой секретарь нүхэр Золтоев һанаа амар һуужа байһаар хайран сагаа миин алдаба.

Совхозой хүтэлбэрилэгшэд энэ алдуу эндүүгээ, дутагдалнуудаа дары усадхажа, адууһа малаа тобир тарганаар ондо оруулха, ашаг шэмэ ехэ абахаар оролдохо уялгатай.

Н. ЕГОРОВ,
Хоринин аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

Малай үбэлжэлгэдэ иимэр хандажа болохо аал?

УТА НАҺАН, УДААН ЖАРГАЛ

«Шамхагай нюргаа», «Шоныи жалгын» фермэдэ һэн.... Үглөөнэй һаалгын үедэ.

Бэеэр үндэршэг, сулашаг, нара һалхинда хүрьһэжэһэн шарайтай, жараад гара наһатай эхэнэр хүнэгүүдээ гартаа барижа, угалзатай сагаан мүнгэн гааһаяа һоросогоон, үнеэдэй байра тээшэ һалирна. Энэмнай гуша гаран жэлдэ хамтын ажал дээрэ эдэбхитэй шударгытаар хүдэлһэн Сүрэнэй Самбуевна Гармаева гээшэ.

— Сайн, Сүрэнэй төөдэй!

— Мэндээ!—гээд тэрэ гааһаяа аманһаа абаба. Гааһаниинь хуушаншье һаа, ялагар сагаан зандаа.

— Намарай ольбоной ороошье һаа, үнеэднай яһала һүтэй,—гээд тэрэ Сүрэнэй төөдэй гааһаяа һорооод абана. Халта бодолгото болонги.—Адуулгаяа һайнаар эмхидхэбэл, сагаан хюруу дээрэшье сагаан эдеэн салгидахал юм.

Иигэжэ энэ хүгшэн түрүүшынхеэ оролдожо байна бэшэ. Һанаа сэдьхэлынь хэзээдэшье амар байдаггүй. Хажуудаа шабитай. Таня Бамбалаевае һаали һаамай хэрэгтэ һургана. Энэнь хэды эдир залуушье һаа, Сүрэнэй төөдэйн хажууда яба ябаһаар нилээд хэн шадабаритай болоо. Һүөөр мүнөөшье кварталайнгаа түсэб дүүргэжэ, колхоз, аймаг соогоо суурхуулна, магтаал шанда хүртэнэ.

Сэхыень хэлэхэдэ, колхозой нэгэдэхи бригадын һаалишад соо Сүрэнэй төөдэйе хүсэхэ хүн, хай, үгыл хаш даа. Нютагай үүлтэрэй гү, хайнаг, һарлагуудшье болог—һү һаахадаа бэшэ нүхэдһөө үлүүлээд лэ байхаяа һанатаг.

Энэ төөдэй мүнөө һаали дээрээ бүришье залуу сарюунаар харагдана, һүөөр дүүрэн хүнэгүүдые бариад, алхалхань эгээ түргэдэһэн шэнги.

Тэрээнэй сүлөө ороходо хөөрэлдэбэбди. Ехэ хүнгөөр хубсалһан байхадань абаһаар лэ гайхан асуубаб. Тиихэдэмни:

— Бэеэ ямбалжа бөөмэйлжэ һургаһанай үлүү,—гэжэ тэрэ харюусаба.—Хүнэй бэе һэбхи һэбэреэ болошодог юм.

Сүрэнэй төөдэй нёдондо выставкэдэ Москва ошоо һэн. Тиихэдээ бэшэ нүхэдэйнгөө үдэшэлэн тулама эсэшэдэг байхада, өөрөө үнөөхил хүнгэн зандаа гүйжэ ябадаг, һургаал заабаришье хэлэһэн байха.

Энэ төөдэй урданайнгаа зан заншал үлүү дээгүүр сэгнээд, мүнөө сагай хурдан түргэн алхасаһаа гээгдэһэн хүн бэшэ.

— Намда гүрэн һара бүри пенси үгэнэ. Иимэ түлбэри тэдхэмжэ абаад, үшөө бэеынгээ элүүр энхэ байн гэһээ өөрыгөө ямбалаад, яажа миин һуултайб,—гээд тэрэ хөөрэнэ.—Арад зондоо тэдхүүлжэ байгаад хүдэлхэ гээшэ жаргал. Хүдэлхэл байхаб. Улад зонойнгоо урматай һайнаар ажаһуухада, миин гүйдэлөөрөө ябаха дуран хүрэхэ юм. Ехэл жаргажа һуунабди даа,—гэнэ.

Сүрэнэй Гармаева хамтын ажалай тогтоходоо хойшо мүнөө хүрэтэр һаалишанаар хүдэлжэ ябана. «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагданхай.

Пенсидэ гарабашье, бэрхэ хүтшэн залуушуулаар эбдүүсэн, урилдан ажаллана.

Д. ДУГАРОВ.

Аха. Хүүргэ.

КУУСИНЕНАЙ НЭРЭМЖЭТЭ ҺАН ЖАСА

Һаяхан Хельсинкидэ О. В. Куусиненай нэрэмжэтэ һан жаса нээхэ ёһолол болоо. Энэнь ниитын эрдэм ухаанай шэнжэлгэ хүгжөөхэ, Финлянди болон бусад оронуудтахи соёл гэгээрэлэй ажал ябуулгые дэмжэхэ зорилго табинхай. Тус һан жаса олон хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн, 3 мянгаад шахуу томо номтой, эрхим һайн библиотекэтэй. Эндэ О. В. Куусиненай өөрынь 500 ном бии.

Һан жасын нээлгэдэ зорюулагдаһан пресс-конференци дээрэ уласхоорондын коммунис, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагшын басаган, сеймэй депутат Херта Куусинен һан жасын эмхидхэл болон саашанхи ажал хүдэлмэри тухай хөөрэжэ үгөө.

Энэ һан жаса оронойнгоо харй гүрэнэй марксис түбүүдтэй нягта холбоо барисаа байгуулха эрмэлзэнэ. Ниитын эрдэм ухаанай шэнжэлгэнүүдые дэмжэхын тула О. В. Куусиненай нэрэмжэтэ һан жаса дээдэ һургуулиин һурагшад, шэнжэлэгшэдтэ стипенди үгэдэг байха.

Куусинениие таниха хүнүүд тэрээн тухай олон, шухала материалтай байна бшуу. Архивай хүдэлмэришэд О. В. Куусиненай ажабайдалда хабаатай документнүүдые бэдэржэ байнхай.

Матти ПЮКЯЛЯ. (АПН).

АХА ДУУ СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

ГДР

ГДР-эй Эб найрамдалай Соведэй сесси Эрфуртда болоод, хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Сессиин хүдэлмэриин дүнгүүдые гаргахадаа Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гэшүүн, СЕПГ-тэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн А. Норден иигэжэ тэмдэглээ. Германиин хоёр гүрэнэй хоорондохи харилсаае заһаруулха, ГДР-ые мэдэрхэ гээшэ Европодохи аюулгүй байдал хангаха талаар мүнөө табигдадаг эгээн лэ юрын эрилтэ болоно. Ямаршье янзаар ГДР-ые мэдэрэнтүй байлга Европодохи аюулгүй байдалда түбэг татадаг, хилэнүүдые хубилгахын түлөө оролдолго гаргадаг хүсэнүүдые урмашуулха байна.

ФРГ-дэ тохёолдоһон правительственна кризис тухай тогтоходоо, Бонной дотоодын болон гадаадын эзэрхэг түримхэй политика, бүхы Германиие түлөөлхэ эрилтэ, Хальштейнэй һургаал энэ кризисэй бодото шалтагаануудынь болоно. ГДР-эй Эб найрамдалай совет хадаа «ФРГ-гэй бүхы эрхэтэдтэ уряа», Хойто Европын оронуудай эб найрамдалай комитедүүдтэ», «Баруун Европын оронуудай эб найрамдалай комитедтэ эльгээгдэхэ амаршалгануудые» батадан абаа.

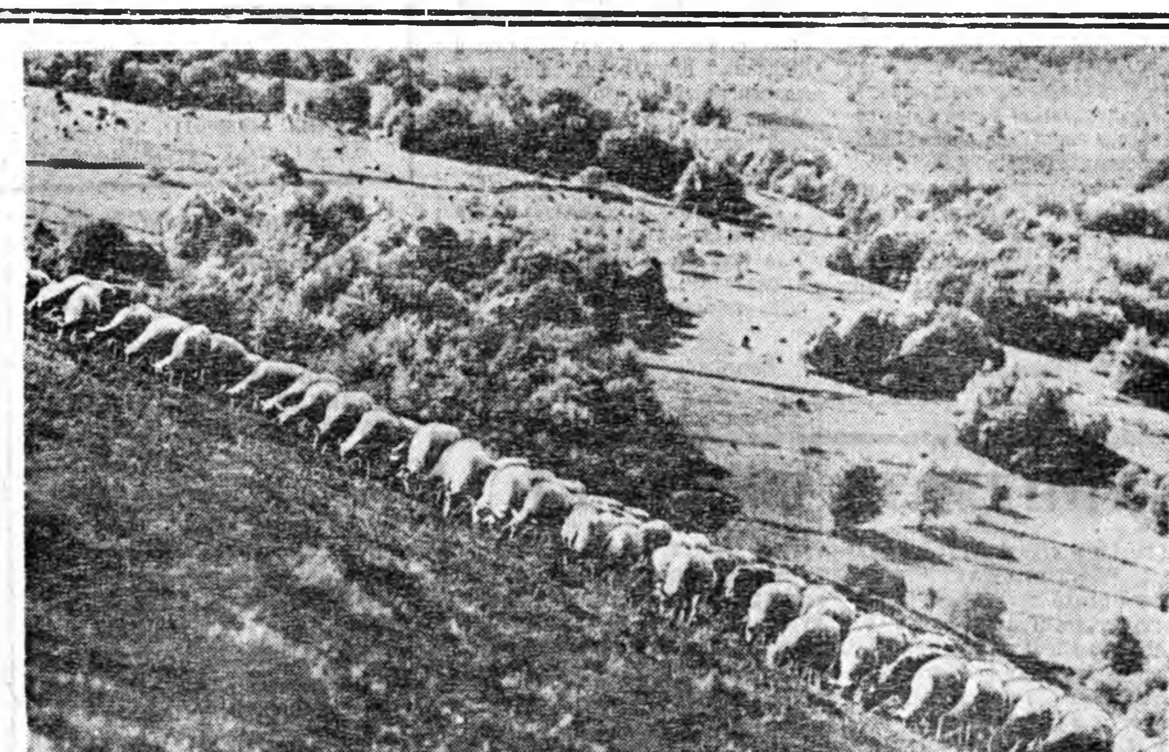
Тэмсэжэ байгаа Вьетнамтай һанал нэгэдэлгын бүхэдэлхэйн хүдэлөөе бүри шантадхахын тулада бүхы юумэ хэхэбди гэжэ Вьетнамай Эб найрамдал хамгаалха комитедтэ (ДРВ), эб найрамдал хамгаалха хүдэлөөндэ (Урда Вьетнам) эльгээһэн телеграммануудсоогоо заседанида хабаадагшад найдуулһан байха юм.

ВЕНГРИ

Үнгэрһэн табан жэлдэ Венгриин ниислэлэй хүгжэлтэ тухай тайлбари хэблэлдэ бэлэдхэгдэнхэй. Будапешт оронһоо юу абааб, ямар юумэ үгөөб гэһэн мэдээнүүд энэ тайлбари соо оруулагданхай.

Будапешт ороной промышленна үйлэдбэридэ, культура болон ажаһуудалай бусад һалбаринуудта урда мэтэ шиидхэхы үүргэ дүүргэһээр. Тэрэнэй предприятинууд табан жэлэй турша соо продукци гаргалга 35 процентээр нэмээгээ. Табан жэлэй турша соо эндэ байрын шэнэ районууд ургаа, тэндэ 54.000 үлүүтэй квартира баригдаһан байна.

Гурбадахи табан жэлдэ ниислэлые хүгжөөхэ программые Будапештын горсоведэй гүйсэдком баталан абаа. Энэ үе соо 58.000 квартира баригдаха, шэнэ больницанууд, культурын ордонууд, һургуулинууд ашаглалгада үгтэхэ.

Бещадска хада гүбээнүүдтэ (Польшо). Эндэхи тунга ногоотой бэлшээринүүдтэ олон түмэн мал һүрэг адуулагдадаг.
ЦАФ—ТАСС-ай фото.

Венгриин Сольнок гэжэ городто шэнэ ясли нээгдэнхэй. Эндэ 60 үхибүүд врачай болон няниин саг үргэлжын ажаглалта доро байдаг. Үхибүүдые хүмүүжүүлхэ гурим мүнөөнэй научна теориие хараада абан зохёогдоһон байха юм. Зураг дээрэ: үхибүүдэй ухаан бодолой хүгжэлтын хойшоһоо хинахын тулада тэдэнэй абяае пленко дээрэ бэшэжэ абадаг. МТИ-гэй—ТАСС-ай фото.

РУМЫНИ

В. И. Ленинэй зохёолнуудай хүсэд суглуулбариин 41-дэхи томые Румыниин политическэ литературын хэблэл румын хэлэн дээрэ барлан гартаа.

* * *

Румыниин тугтай 30 судна далайн болон газаа далайн замуудта тамаржа ябадаг. Тэдэнэр машина, нефтепродукт, руда болон бусад эд бараа зөөдэг юм. Тэдэнэй эгээн томонуудынь гэхэдэ руда шэрэдэг «Решица» болон «Хунедоара» гэжэ судланууд болоно. Тэдэнэй тус бүридэнь 25 мянган тонно руда багтадаг. Румыниин далайн худалдаа наймаанай флодой ашаа даалгань һүүлшын зургаан жэлэй турша соо 6 дахин нэмээ. Хамта дээрээ 420 мянган тонно ашаа дааха шэнэ судлануудые энэ табан жэлдэ флот абаха байна.

ПОЛЬШО

Демократическа партиин Центральна Комитедэй V пленум Варшавада нээгдээ. «1966—1970 онуудта арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбые жэжэ промышленностиие, гар урлалга болон хангалта һайжаруулгые хараада абалсан бэелүүлхэ талаар демократическа партиин бэелүүлхэ зорилгонууд» гэһэн партиин ЦК-гай Президиумэй элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэ пленум хаража үзэхэ.

БОЛГАРИ

БКП-гэй IX съездын болохын урдуур промышленна шэнэ предприятинууд удаа дараалуулан ашаглалгада үгтэнэ. Русе городто Иван Димитровой нэрэмжэтэ судна бүтээлгын болон судна заһабарилгын заводой түрүүшын ээлжээн шэнэдхэн һэльбэгдэжэ дүүргэгдэһэн байна. Мүнөө энэ предприятида судна бүтээлгэ горитойгоор нэмэхэ юм.

Габрово городой бүд нэхэлгын комбинадта хоёр шэнэ цех ашаглалгада үгтөө. Эдэ цехүүд жэлдэ 8 миллион метр бүд нэхэжэ гаргаха юм. Варнада металл болбосоруулдаг шэнэ завод ашаглалгада үгтөө. Коларовградта Советскэ Союзай техническэ туһаламжатайгаар томо мебельнэ фабрика баригдаа.

(ТАСС).

ШЭНЭ ЁҺО ЗАНШАЛ ТУХАЙ АСУУДАЛ ХЭЛСЭХЭ КОНФЕРЕНЦИ УГТУУЛАН

ҺУРГУУЛИИНШЬЕ ҮҮДЭ НЭЭХЭДЭ...

ШЭНЭ ЁҺО заншалнууд манай ажабайдалда хаа хаанагүй нэбтэрэн орожо байна. Һургуулииншье ажабайдалда бии болоод, мүнөө хаа хаанагүй сахигдадаг ёho заншал тухай хөөрэхэ дуран хүрэнэ.

Сентябриин нэгэндэ 1-хи класста орохо һурагшадта зорюулагдаһан түрүүшын хонхын линейкые баяр баясхалангай өршон байдалда үнгэргэдэг заншал һургуули бүхэндэ бии болоо. Һуралсалай шэнэ жэлэй эхилһээр һургуулиин директор һурагшадые амаршалгынгаа хажуугаар нэгэдэхи класста ороошодые мэндэшэлээд, саашадаа һургуулида һураха хугасаа соогоо эрдэм ном ехээр ойлгожо, эхэ орондоо туһалха түрүү хүнүүд болоходо ургахыень юрөөдэг ла юм. Һүүлдэнь нютагай Советүүдэй болон ажахын хүтэлбэрилэгшэд амаршалгын үгэ хэлэдэг. Тиигээд тус һургуулида һураха һүүлшын классуудай һурагшад (10-дахи, 8-дахи, 4-дэхи классайхид) нэгэдэхи класста орохо багашуулда бэлэг барюулжа, түрүүшынь хонхо үгэдэг. 1-дэхи класста ороһон бүхы үхибүүдтэ энэ түрүүшынь хонхо замайнь хүтүүр боложо, һанаа сэдьхэлдэнь юн һайханаар хадуугдадаг янзатай.

Майн 24-дэ һүүлшын хонхо үнгэргэхэ ёho заншал һургуулиин ажабайдалда баһа батаар ороо. Энэ хадаа 10-дахи классай һурагшадта зорюулагдана. Һүүлшын хонходо зорюулагдаһан энэ линейкэдэ бүхы классуудай һурагшад жагсаалда зогсожо, һуралсалайнь дүүрэжэ шалгалтаяа үгөөд, ажабайдалай үргэн замда гарахын урда тээ байһан аха нүхэдтөө ёhолол үргэдэг болоо. Һургуулиин директорэйнгээ, арбадахи класс дүүргэтэрнь зааһан, хүмүүжүүлһэн багшанарайнгаа һайн һайхан үгые, амаршалгые тэдэнэр шагнана. Энэ һүүлшын хонхын заншалта линейкэ дээрэ 1-хи классуудай һурагшад аха нүхэдтөө амаршалга хэлэхын хажуугаар баглаа сэсэгүүдые барюулжа, һүүлшын хонхо үгэнэ.

Энэ заншалта һүүлшын хонходо зорюулагдаһан линейкэ һургуули дүүргэгшэдэй бүхы наһан соо һанагдажа ябадаг һайнтай. Доодо классуудта һурадаг бүхы һурагшадта хүмүүжүүлхы ехэ нүлөө үзүүлдэг. Тэдэнэр бидэндэ зорюулагдаһан иимэ заншалта линейкын саг ерэхэ гэжэ һайнаар һурахые ба бэеэ абажа ябахые оролдодог гээшэ.

Һургуулинуудай тогтоһон ойе тэмдэглэхэ заншалта үдэрнүүд хаа хаанагүй бии боложо, тэмдэглэгдэжэ эхилээ. Энээниие һайн бэлэдхэлтэйгээр үнгэргэхэдэ, хүмүүжүүлхы гүнзэгы удхыень хэмнэшэгүй. Нэн түрүүн һургуулиин түүхэ, нютагайнгаа хүгжэлтэдэ һургуулиингаа ямар үүргэ бэелүүлһэн, тус һургуули дүүргэһэн түрүү хүнүүд тухай хөөрөөнүүд болон уулзалганууд һурагшадаар үнгэргэгдэдэг. Һургуулинуудай ойе тэмдэглэһэн заншалта үдэрнүүдтэ, мүн тус һургуули дүүргэгшэдэй ёho заншалта уулзалганууд үнгэргэгдэдэг болоо. Заншалта үдэртэ зорюулагдан, спортивна мүрысөөнүүд үнгэргэгдэжэ, һургуулиин чемпионууд тодорхойлогдоно. Мүрысөөндэ урданиинь энэ һургуули дүүргээшэдэй хабаададагынь һайшаалтай.

Иимэ ёho заншалта үдэр баясхалангай заседани, концерт болон хамтын наадаар дүүрэнэ. Элидхэл ба үгэ хэлэлгын, амаршалгын телеграммануудые уншалга болон бэлэгүүдые барюулгын һүүлдэ һурагшад концерт харуулаад, олоной наадаар түгэсэдэг.

Гадна дунда һургуули дүүргээшэдые ажабайдалай үргэн замда үдэшэдэг шэнэ заншалнууд бии боложо захалаа. Арбаад жэлдэ бөөмэйлэн һурагһан ба хүмүүжүүлһэн үхибүүдээ ажабайдалай замда үдэшэхэ гээшэ түрэлхидэйшье, багшанарайшье талаһаа хабаададаг тон харюусалгатай хэрэг болоно. Үдэшэлгэнүүд дээрэ багшанар болон түрэлхид, мүн баһа дунда һургуули дүүргэгшэд—баранда байлсажа, баяр баясхаланда зорюулагдаһан заседаняар эхилдэг заншалтай. Багшанар болон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд һургуули дүүргээшэдэй саашанхи ажабайдалда юрөөдэг, һүүлдэнь үхибүүдэй эгһээ харюутай үгэ хэлэлгэн боложо, болбосоролой аттестат барюулга эхилнэ. Үнгэрһэн жэлнүүдтэ колхоз, совхозуудай ажал хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаһанайнь түлөө ажахын хүтэлбэрилэгшэд һургуули дүүргэгшэдтэ үнэтэ бэлэгүүдые барюулдаг.

Һүүлшын жэлнүүдтэ һургуулинуудай 1-хи классуудта үзэглэл дүүргэһэнэй найр болон үндэр наһатай багшанарые амаралтада үдэшэхэ заншалнууд дэлгэржэ захалаа.

Би эндэ бүхы һургуулинуудта һүүлэй үедэ бии боложо байһан заншалнуудые өөрынгөө Санагын дунда һургуулиин болон Захааминай аймагай бэшэшье һургуулинуудай ажабайдал дээрэһээ абажа харуулхые оролдооб. Энэ һайн һайхан заншалнууд һургуули бүхэндэ өөрын онсо шэнжэтэй байдаг гэжэ һанагдана. Эдээниие эмхи гуримтайгаар үнгэргөө хада һурагшадта ехэл һайн хүмүүжүүлхы нүлөө үзүүлхэ байһаниинь мэдээжэ.

Һургуулинуудта бии боложо байһан шэнэ ёho заншалнуудые ямараар үнгэргөө хада һайн бэ гэжэ багшанаршье, партийна-советскэ хүдэлмэришэдшье, ажахын хүтэлбэрилэгшэдшье өөрынгөө һанамжануудые конференци дээрэ хэлэхэ бэзэ гэжэ һанагдана.

Б. ШОЙДОКОВ,
Буряадай АССР-эй габьяата багша, Захааминай аймагай Санагын дунда һургуулиин директорэй орлогшо.

Октябриин 50 жэлэй ойдо

ТҮРЭҺЭН НЮТАГ

Түбһэн лэ хүндэ —
тандаш, намдаш, хэндэш
Түрэһэн дайда,
түрэл нютаг байдаг.
Түрэһэн нютаг
түби дэлхэйдэ гансахан,
Түбһэн газартай
жэшээгүй дадал һайхан.
Тиимэл хадань
хаанашье холо мартангүй
Тэрэнэй нэрээр
тоонтоёо дурдан ябанхайб.
Балшар наһанайм
энэ һаруул гуламта
Баян юумэл даа,
эрхим түүхэ домогтой.
Арад зоноороо,
ажал хэрэгээрээ бата —
«Ага-Хангилнай»
гэлсүүлһэншье ёһотой.
Гушаад онуудай
гайтай хүндэ үедэ лэ
Тэмсэн бодоо һэн
шэнэ байдал мүндэлэн —
Хонгор дободо
хамтын хүсэ нэгэдхээд,
Коммуна тогтон
холын замда бэлэдхээ.
Комсомол залуу
хүбүүд, басагад сугларжа,
Хотоной һургуули—
эрдэмэй эхи бадаруулан,
Харанхы байдалай
хабхар хушалты хуулажа,
Хамагай нюдые
нээгээ урагшань харуулан.
Арбаадхан һэеы гэр,
арбаад үгытэй бүлэнэр.
Адуун, хонин, үхэр
ябууд тоолохоор үсоон һэн.
Анзаһа, борнойдо
агта—унаагаа хүллэнхэй,
Арюун газарта
алтан үрэһэ һуулгаад,
Түрэһэн нютагайм
тушэг, найдал гэгдэнхэй.
Түрүү эхишэ
юрын хүнүүд шармайгаа...
Тэрэ гэһээрнь
хэды жэл үнгэрөөб?
Түрэһэн нютаг
турэ найраар туурэзбэ.
Найрайнь хүндэ
Намжаа дайдые бүрхөөмэ,
Найман зүгтэ
намхалзажа дүүрэмэ.
Үльдэргын адагаар
үргэн талаан таряалангууд,
Үрэжэлтэ нугаар
үүлтэр һайнтай мал һүрэгүүд...
Эдэнэй эзэдынь
эндэхи солото ажалшад —
Механизаторнууд,
мэргэжэлтэд, малшад...
Түрэл нютагайм түбыень
түбхинэн ургаһан һуурин,
Түхэл шарайгаарынь
түбшэн, хүдэр, һайхан гэхээр.
Энэ нютагай
эгээл үнэтэ омогорхол
Эрдэм бэлигэй
жолоо бариһан хүнүүд.
Нэрэ солыень
Мэдэхэ гэбэл һонирхо —
Наукын кандидат,
арадай артист, инженернүүд.
Тайбан сүлөө,
баян байдалай урманда
Һайхан нэрэ
мандан байнал нютагтам.
Илажа ерэһэн
түүхын залиршагүй гэршэнь —
«Илалта» колхоз
гэжэ хэтэдээ нэршэнэл.

А. ЖАМБАЛОН.

Грузиин агууехэ поэт ба оюун бодолто Шота Руставелидэ памятник Москвада нээгдээ.

ТАСС-ай фотохронико.

ХҮНДЫН ТЭМДЭГ

БУРЯАД ЗОНОЙ һайн һайхан заншалнуудай нэгэн болохо хадагтай хэлэн үгэ. Хадаг гээшэ, минии һанахада, Байгал шадархи буряад зоной эгээл дээдын, ехэ ёhололой, хүндэлэлэй тэмдэг бэшэ аал? Жэшээнь, хүрьгэн хүбүүнэй тээг басаганайнгаа эхэ эсэгэдэ хүндын тэмдэг болгон хадаг барихада ямар бэ? Али ондоо ямар бэлэг барихаб? Хадамда ошохо болоһоной басагаяа үргэһэн эхэ эсэгэ өөрсэдтэ ямар нэгэн тусгаар хүнэй ёho байха зэргэтэйб! Хүрьгэн болохо хүбүүнэй ёhололой уялга ямар байлтайб? Үхибүүндээ нэрэ хайрлаһан, ехэ хүндэтэй нагасада, үхибүүдэйнгээ багшада, сомоной Советэй депутат колхоз, совхоз соогоо суутай, алдартай ажалша түрүү хүндэ хадаг барижа баяр хүргэхэдөө ямар буруу юумэ байгаа юм? Тэрээнһээ ондоо тиимэ һайн һайхан дэмбэрэлтэ ямар бэлэг бииб?

Хадагые юундэ бурханда няаһан бэ? Арад зоной урдань хада ямаршье һүзэглэлгүй һайн ёho заншалай зэндэмэни дээжэнүүдые шажан бэедээ татажа абаһан байгаа бэшэ аал? Хадагыешье баһал тиигэжэ ламын шажан бэелээ үбэршэлһэн байгаа бэзэ. Юрын ажалша зоной эгээл хүндэтэй аха заха хүнүүдтэ наһа нэмэхэ үдэрнүүдтэ, айлшалжа ерэхэдэнь урдань хадаг баридаг байгаа юм гэжэ хүгшэд мүнөөшье хэлсэдэг.

Хадаг хаанаһаа олдохоб гэжэ асуужа болохо. Худалдаа наймаанай министерствын захилаар манай ороной Ташкентын болон бусадшье торговой фабриканууд хадаг бүтээхэ аргатай бэшэ аал.

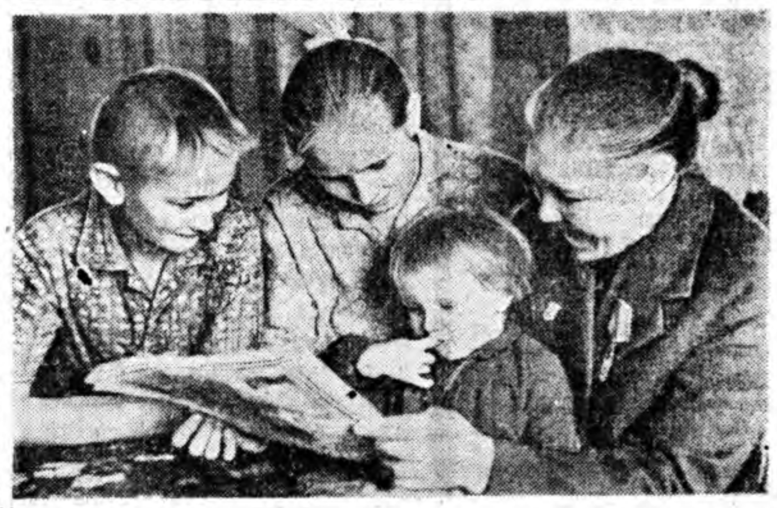
Һайн нүхэрэйнгөө хүбүүнэй түрэһэн үдэртэ гү, али эсэгэ эхын өөрыншье таби, жара наһа хүрэхэдэ ямар буряад ёhоной бэлэг-сувенир гээд магазинаар хараашалбал, өөдэтэй юумэ олохо гүт? Жаахан, соморхон хэтэ, мүнгэн үлгүүртэй хутага, басагад, бэреэдэй үнэтэ зүүдхэл. Эдээниие нютаг дээрээ үйлэдбэрилэн гаргажа шадаха арга бии.

Гансахан һайндэрнүүдтэ энэ хэрэгтэй бэшэ. Хари холоһоо ерэһэн айлшадта буряад зоной ажабайдалда хабаатай онсо тиимэ бэлэгсувенир үгэхэ гэхэдэ, баһал юумэн олдохогүй. Гансал нэгэ түлюурхан альбом, номуудые бэлэглэхэ гээшэ аягүй болошоо.

Ушар тиимэһээ манай уран зураашад, урашуул, нарин дархашуул энэ хэрэгтэ һанамжануудаа оруулха, хабаадалсаха зэргэтэй. Илангаяа эдэ сувенирнүүдые урлан бүтээхэ үйлэдбэриие дары хүл дээрэнь гаргаха шухала. Юундэб гэхэдэ, тиимэ урашуулнай үсоон боложо байна. Энээн тушаа гоё гоё үгэнүүд үнинэй гарадаг, шиитхэбэринүүд олоор абтадагшье һаа, магазинда ороһон юумэн үгы.

Хүндын тэмдэгүүд, бэлэг-сувенирнүүд гээшэ шэнэ ёho заншалнуудые манай ажабайдалда нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ нягта холбоотой. Зүгөөр эдэ бэлэгүүдые имагтал урданайхидал адляар гансал алта мүнгөөр, һубаг шүрөөр хэхэ бэшэ, мүн мүнөөнэй химиин туйлалтануудые хэрэглэн бэлдэбэл, гоё һайханаараа, үнгөөрөө дутахагүй аад, нилээд үнэгүй, ехэ ябасатай, гүйсэ һайнтай байха һэн.

С. БАДМАЕВ.

Акулина Оленниковае мэдэхэгүй хүн Мухар-Шэбэрэй аймагта олдохогүй. Тэрэ эршэтэ ажалаараа үетэн нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болоһоор үнинэй. Юрын һаалншанай аша габьяае юугээр сэгнэлтэйб? Жэлһээ жэлдэ үнеэн бүриһөө тугал абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлдэг, үнеэн бүрнһөө ехэ һү һаажа, түсэб даабаряа холо үлүүлэн дүүргэдэгээрнь, тэрэнэй эршэтэ ажалые үндэрөөр сэгнэн, советскэ правительство «Хүндэлэлэй тэмдэг орденоор» шагнаба. «Эрдэм» совхозой эрхим һаалишан А. Оленникова Агууехэ Октябриин революциин ойн хүндэлэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, тэрэнээ нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын түлөө эршэ зоригтойгоор ажаллажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Оленникова үхи хүүгэдээрээ сүлөөтэй сагаа газетэ, журналай һонинтой танилсажа, хүхюу сэнгэлигээр үнгэргэнэ.

ХҮРШЭНЭРЭЙ ХАРИЛСААН

Замай тэмдэглэл

ГАДААДЫН ОРОНУУДТАЙ эрдэм соёлой холбоо барисаа бэхижүүлхэ түсэбэй ёһоор, Буряадай филиалай бүлэг хүдэлмэрилэгшэд, эрдэм дэлгэрүүлхэ бүлгэмэй гэшүүд Монголой Арадай Республикын Сэлэнгын аймагаар һаяхан ябажа ерэбэ. Эрдэм, соёлой түлөөлэгшэдэй энэ делегациие Буряадай филиалай естественнэ наукануудай институтай директорэй орлогшо А. В. Булгадаев хүтэлбэрилөө. Манай аяншалгамнай монгол-совет хани барисаанай һаратай тудаа. Хилэ дээрэ ерэхэдэмнай, партиин Сэлэнгын аймагай комитедэй ажахынуудые даагшад Палам, Буян, мүн тэрэшэлэн монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй секретарь Лувсандоо гэгшэд угтаба.

Алтан-Булагһаа гараад, удангүй аймагайнь түб—Сүхэ-Баатар хотодо хүрэбэбди. Тэндэ биднии аймагай комитедэй секретарь Жамцаран, партиин горкомой секретарь Дорж гэгшэд мүн хани ёһоор угтаа.

Сэлэнгын аймагаар табан хоног ябаха зуураа, Сүхэ-Баатар нэрэмжын модо болбосоруулгын комбинадай соёлой ордоной хүүгэдэй сад, Бумцэндын нэрэмжэтэ дунда һургуули, тэрэшэлэн Зүүн Хараа хотын ургамалай болон газар таряалантай институт, арбан жэлэй һургуули, үхибүүдэй сэсэрлиг, Шаамарай хүдөө ажахын хамтаралай, урэ жэмэсэй түб станци гэхэ мэтэнүүдтэй танилсабабди.

Энэ бүхы газарнуудаар ябахадамнай монгол нүхэднай маниие хаа хаанагүй үнэн сэдьхэлһээ угтажа, амжалта түгэлдэр ажал хүдэлмэри тухайгаа тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө. Мүн бидэшье баһал республикынгаа амжалта тухай, ажахынгаа эрдэм болбосоролойнгоо хэмжээтэй түргөөр бадаран хүгжэжэ байһан тухай хани нүхэдтөө хөөрэжэ ябаабди.

Манай хүршэ Монгол ороной хэр һалбаржа байһаниинь Сэлэнгын аймагай жэшээ дээрэһээ тодоор харагдана.

Сүхэ-Баатарһаа сэхэ урагшаа ябахада, Юрөөгэй дабаа дабаад ябахадамнай, удаанshье болонгүй утаа униартан ута хоолой соргонууд, электромо гэр, барилганууд үзэгдэжэ, тээзэ бүриин машинанууд иишэ тиишэ һубарилдана.

—Эб найрамдалай һүлдэ болоһон Дархан хото гэдэгнай энэ гээшэ даа. Эндэмнай электростанци, цементын, силикатна, түмэр хэрэгсэлэй заводууд, модо болбосоруулха завод гэхэ мэтэ баригдажа байгаа юм. Энэ хото манай үйлэдбэриин хоёрдохи түб болохо юм,—гэжэ аймаг соогуураа манаар ходо ябалсаһан нүхэр Палам тайлбарилан хэлэнэ.

Арадай засагтай болоһон Монголоймнай промышленность ингэжэ урган дэбжэнэ.

Гадна хүдөө ажахын эгээн шухала һалбаринь бологшо мал ажалай улам хүгжэхэтэй хамта, мүн газар таряалангай шэнэ һалбари бии болоод хүгжэжэ байна. Жэшээнь, Дарханай сангай ажахы (госхоз) гол түлэб газар таряалангай ажал эрхилнэ.

— 1959 оной хабар байгуулагдаһан манай сангай ажахы хорин найма мянган гектар тарилгын газартай юм. Тэрэнэй 20 гаран мянган гектарта ороохо таряа, огородой эдеэ таринабди. Ороохо таряанаймнай 90 үлүүтэй процентые шэниисэ эзэлнэ. Һүүлэй табан жэлдэ гектарһаа дунда зэргээр 11,7 центнер ургаса хуряагаабди. Газар таряалангаймнай ажал хүдэлмэри барагсаажа оньһожоруулагданхай. Зуу үлүүтэй трактортай, дала гаран комбайнтайбди. Һаяшаг баһа мал ажал эрхилдэг болообди. Гол түлэб хонин һүрэг үсхэбэрилэгдэнэ,—гээд госхозой директорэй орлогшо Чойжилсүрэн омогорхон хөөрэнэ.

Аймагай хото, тосхонуудта, хамтаралай түб газарнуудта болбосон түхэлтэй томо томо шулуун байшангууд бодхоогдонхой. Хажуугаарнь мүн үсөөн бэшэ һэеы гэрнүүдшье сайража харагдана.

Зүүн Хараа хотоһоо холо бэшэ оршолот Оорсогой Аман гэжэ нютагай нэгэ айлда орообди. Шаамарай сомондошье нэгэ айлда ороо һэмди. Газаагуураа сагаан бүдөөр бүригдэһэн һэеы гэртэ ороходо, зосоонь утаа униаргүй, сэбэр, дулаан. Гэрэйнь тэг дундань багахан түмэр пеэшэн (монголоор: дзуух) табяатай байна. Гэртэнь газетэ, номууд, радиоприемник, оёдолой машина, никель гүйлгэһэн орон, буфет, комод гэхэ мэтэнүүд харагдана. Айраг (кумыс), үрмэ зөөхэй, тоһо, мяхан элбэг. Мүн огородой эдеэн, алим жэмэсшье бии.

«Хүнэй ажабайдал мүнөө хубитай заяатай гээшэл.
Хубисхалай һаруул одон мандажа суурхаһаниинь мэдээжэл,
Улаан тугууд намилзан, шэнэ Монголые бүрхөөнэ,
Улад зон урматайгаар габьяата байдал зохёоно.
Энэл даа түрэл нютагни,
Эмжэн Монгол оромни»,—гээд Монголой мэдээжэ зохёолшо Д. Нацагдоржын бэшэһэн гайхамшаг шүлэгэй мүрнүүд эжэлүүдгүй һанагдаад орхино.

Шэнэ Монголой шэнжэ түхэлые харуулһан баһа нэгэ шухала талань гэбэл, дээдэ һургуулиин эрдэмтэн эндэ олон. Жэшээнь, Зүүн Хараа хотын ургамалай болон газар таряалангай хүрээлэндэ 45 эрдэмтэд, 35 лаборант ажаллана. Тэдэнэр булта шахуу Улаан-Баатар, Москва, Эрхүү хотонуудта дээдэ һургуулинуудые дүүргэһэн.

Бүхы монгол арадтаал адляар, Сэлэнгын аймагаархин манай Совет орондо үнэн сэдьхэлһээ дуратай байна. Ябаһан лэ газартамнай Маркс, Энгельс, Ленинэй, Сүхэ-Баатар, Чойбалсанай, Брежнев, Косыгинай зурагууд харагдана.

Аймагай түб—Сүхэ-Баатар шадарай нэгэ үндэр добын оройдо томо гэгшын хүшөө бодхоотой. Үбэр таладань: «Монгол Зөблөлтийн мөнх найрамдлын од» гэжэ тодоор һиилээтэй. Хүшөөгэй оройдо табан хушуута улаан одон гэрэлтэнэ. Аймагай түб хотын гурилай комбинадай байшангай оройдо, мүн Зүүн Хараа хотын урдахана оршодог Сэрхэнпэг гэжэ үндэр уулын хүбөөдэ: «Монгол-Зөблөлтийн найрамдал мандтугай!» гэжэ томоор бэшээтэй байхые обёорообди. Ябаһан лэ газартаа уулзаһан нүхэдтэеэ хөөрэлдэхэдэ, монгол арад совет хүнүүлэй эрхим һайн хани нүхэдынь байна гэжэ эли тодоор мэдэрээбди.

Үдэһөө тээ үнтэржэ байхада, Сүхэ-Баатарһаа наашаа гараабди. Маниие хилэ хүрэтэр үдэшэһэн нүхэд Жамцаран, Палам, Лувсандоо, Буян гэгшэднай Алтан-Булаг хүрөөгүйхэн ябатараа, машинаһаа буухые уриба. Бултадаа дүхэриглэн зогсобобди. Монгол-совет хани барисаанай һүлдэ тэмдэг болоһон «Подмосковные вечера» гэжэ ород дууе нүхэр Палам хонгёо һайхан хоолойгоор эхилэн татажа, хойноһоонь бүгэдэ дахан дуулабабди. Харюудань бидэ «Сэнхирлэнхэн харагдан даа...» гэжэ монгол арадай дуу эхилжэ, баһал бултадаа аялга ниилүүлээбди.

Алтан Булагһаа Хяагта ошоһон харгыгаар дабаанай саагуур далда оротортнай, хилэ дээрэ хэдэн хүнэй хүл дээрээ зогсон, хойноһоомнай даллажа байхань харагдаа бэлэй.

Уулзатараа баяртай, эрхим һайн монгол нүхэднай!

Ц. БУДАЕВ,
Буряадай ниитын эрдэмэй институдай научна хүдэлмэрилэгшэ.

Улаан-Баатарай хүдөө ажахын институдай студент, Монгол арадай партиин гэшүүн Суванхар үнгэрһэн зун Воргойн совхоздо ерэжэ, тэндэхи ажал хүдэлмэритэй танилсаа. Совхозой олон ондоо һалбаринуудта ябажа, ажалшадай дүй дүршэлтэй танилсаа. Суванхар һаяхан Монгол нютагаа бусаа. Залуу мэргэжэлтэ халан абамаар олохон юумэ мэдэжэ абаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Суванхар совхозой урдын хонишон Григорий Доржиевич Доржиевтай байна.

Э. ЛАПИНАЙ фото.

ХҮБҮҮН ЮУНДЭ УДААРААБ?

БАТА ЭНЭ ҮДЭР һургуулиһаа оройхон гэртээ бусаба. Эжынь хүбүүгээ хүлеэжэ ядажа сүхэрөө. Батын хэды хэшээл һуугаад, хэдыдэ ерэдэгыень эжынь мэдэхэ болоһон хадаа мүнөө сонходоо гэмэржэ һууна. Газаашаа гарахадань, городой Илалтын проспект дээрэ үхибүүдэй хүхюу наадан боложо байгаа ха юм.

Бата хэшээлһээ нэгэ часаар хожомдожо гэртээ ерэбэ. Үүдэ орохотойнь сасуу эжынь:

— Энэ иихэдээ юун болооб?! Хаагуур зайгаа зураабши?—гээд нюдөө аршасагааба.

Бата табидаг лэ газартаа сүүмхээ аргааханаар орхёод:

— Эжы юун болооб? Ямар олон асуудалнуудые дээрэ дээрэһээнь табиба гээшэбта!—гээд костюмаа тайлажа, гараа угаахаа ошоходоо хэлэбэ:

— Болоһон юумэн үгы. Булта амгалан тайбан зандаа. Нэгэ гэһэн тэмдэгшье абаагүйб. Хүнөөр хэрэлдээ, наншалдаашьегүйб. Харагты, гар хүлни хуу тэрэл хэбээрээ...

Эжынь хүбүүнэйнгээ ёгтолдог зангые мэдэхэшье hа, хойноһоонь дахасалдан:

— Энэ үдэр табан урогтой бэшэ һэн гүш?—гээд асуугаадхина.

— Тиимэ, табан урогтой һэм. Эжы, бишни ондоо хэрэгээр һааташооб. Тон шухала хэрэгээр,—гэбэ Бата.

«Юун шухала хэрэг байба гээшэб?! Футболдо ошоходоо иимэ эртэ ерэхэгүй һэн. Кинодо ороо хадаа баһа удаарха байгаа. Үйлсөөр наадаа гээшэ гү?»—гэжэ байгаад эжынь өөртөө гэмэрнэ. Бата абяагүй эдеэлжэ эхилбэ.

—Мүнөө үдэшэ телевизорээршни юу харуулхаб!—гэжэ ондоо юумэ эжынь гэнтэ асууба.

Бата түргэхэн харюусаадхина:

Телевизорээр «Түрүүшын багша» гэһэн кино гараха. Һонин лэ картина байха....

«Түрүүшын багша. Багша тухай кино хараха байна. Багша... Би энээхэн хүбүүнтэеэ үгэеэ ойлголсожо ядажа һууна6... Багша гушаад үхибүүдтэй нэгэ хүндэл адли хөөрэлдэжэ, үшөө тэдээндэ ухаа нэмээжэ байха. Гайхалтай хэрэг байна даа»,— гээд эжынь Бата тээшээ хилам хилам гэтээд абана.

— Багша хүн гээшэшни гайтай хүн ха юм. Шам шэнги хүнэй үүдэ орожо үрдеэгүй байтар, арба—табан асуудал дээрэ дээрэһээнь шэдэжэрхихэ бэшэ даа,—гээд Бата хилээмээ зүһэнэ.

— Зүб хэлэнэлши даа, Батуха. Бишни шамдаа һанаа үнеэн боложо бшууб. Теэд сэхэ руунь, хаана ябаһанаа хэлэхэдээ ядаг хүмши? — гээд эжынь гомдонгёор дуугарба.

— Эжы, бишни баглаа сэсэг хэхээ городоор тэрэниие бэдэрээби. Тиигэжэ энэ болотор ябааб. Сахыень хэлэхэдэ, би һайхан, хоншуухан сэсэгүүдые шэлэжэ, ехэл гоё баглаа хэхыень сэсэг худалдадаг газарай наймаашанда найдаад ерээб. Багшадаа тэрэ баглаа сэсэгээ бариха ёһотойб, багшаяа түрэһэн үдэрөөрнь амаршалха гэжэ һанаа хүм даа,—гээд Бата сэхээ хэлэбэ.

Бата багшаяа амаршалхаа гоё сэсэгүүдые бэдэржэ городоор ябаа бшуу.

НЭГЭ БЭЛЭГ ТУХАЙ

Энэ ушар холын Уланхаан нютагта болоһон юм. Үхибүүд, Уланхаан гэһэн Баргажанай аймагай эгээл саада захын һуурин гээшэ. Эндэ баһа олон үхибүүд һургуулида ябадаг, мүн эдэнэршье өөрын олон багшанартай, өөрын һонин ажабайдалтай. Юуб гэхэдэ, эндэмнай үндэр огсом хаданууд, шааяата түргэн гол горходууд ехэ олон байдаг. Тиимэһээ тиишэнхи һурагшанар һайндэрэй болоходо гү, али болохын урдахана, үндэр шобхо хада ууланuудайнгаа хормойгоор ябажа, дайдын һайхан сэсэгүүдые түүжэ асардаг зантай гээшэ. Мүн мүнөөшье эндэхи хүбүүд: Эрэнжэд, Саша, Вера гурбан хуша, жодоо, хүхэ хасуури модоной доохонуур набшаһа борбоосгойнуудые түүжэ ябанад. Энээгээр юу хэхэб гэхэдэ, эдэнэй нэгэн Саша хүбүүн модоной холтоһоор гоё юумэ һиилэдэг, уран хүбүүн юм. Теэд Сашаяа Эрэнжэд Вера хоёрын гансаарайнь ой руу табидаггүй. Тиихэдэ Эрэнжэд модоной холтоһоной шэнжэ шанарыень танихадаа бэрхэ, Сашадаа эгээл хэрэгтэй юумыень заажа үгэдэг гээшэ.

— Хушын холтоһоор битнай багшынгаа дүрэ һиилэхэб!—гэбэ Саша.

— Багшымнай портрет һайхан, һаруул байха ёһотой,—гэжэ Эрэнжэд нэмэнэ.

—Маанадтаа эгээл һайн һонин юумээ дуулгажа байха үедэнь һиилэхэ байгааш,—гэнэ Вера.

— Саша, багша гээшэмнай хүнэй дээжые, хүнэй ухаан бодолой хурдан мэргэниие бэдэржэ ябадаг хүн ха юм.

— Саша, багша гээшэш өөрөө хүнэй дээрэ хүн бшуу.

...Үглөөдэрынь эдэ гурбан бэшэнһээ холо эртэ һургуулидаа хүрэжэ ерэбэ. Асаржа ерэһэн хуша хасууриингаа мүшэрнүүдые класс соогоо табина. Тиигэжэ класс соонь хушын хоншуухан үнэр тарашаба. Багшынгаа ерэхэдэ стол дээрэнь нэгэ жаахан орёолготой юумэ табижа угтаба.

Багшань хэшээлдээ орожо ерэхэдээ, тэрээхэн обогор юумыень ажаглаадхиба. Аргааханаар задалжа харахадань, тэндэнь өөрынь дүрсэ байба.

Саша бодоод хэлэбэ: бидэ хэдэн олон жэл багшалһаартнай амаршалан, энээхэн бэлэг танда бариба гээшэбди. Дутагдалтай байжа болохо. Хүлисөөрэйгты.

— Бидэ танайнгаа ямараар энеэдэгые үсэгэлдэртөө ехэл һанажа ядаабди. Тиимэһээ ондоо байгаа һаань хүлисоорэйгты!—гэжэ Вера бодоод хэлэбэ.

— Энеэдэгыетнай би һанажа байгаа һэм. Харин хасар дээрээ хонхорхой гаргадагыетнай энэ холтоһон дээрэ гаргажа ехэ ядааб. Тиигэжэ зобожо байтараа би гэнтэ тантай шатараар наадаад, шүүгдэжэ зобоһоноо һанаадхёоб. Һүүлээрнь Улагана голой эрьеэр ябажа загаһа хахуулидаһанаа баһа ойндоо оруулаа һэм. Та алгана загаһа баряад улагануулан байхадаа ехэл һонёор энеэгээ һэнта. Би тэдэнниетнай үсэгэлдэр ухаандаа суглуулжа, энээхэн портрет дээрэ иимэ шэнжэ оруулаа гээшэб,—гээд Саша хөөрэнэ.

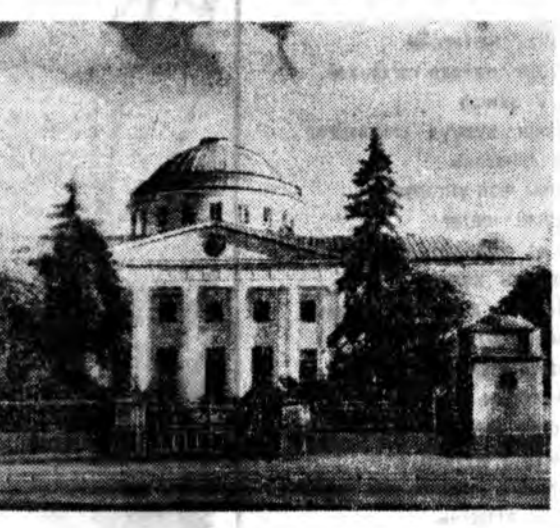
Багшань сэдьхэлээ ехэ ханангяар: һайнши даа, Саша!—гээд, Сашын хэһэн хүдэлмэриие дээрэ үргэн бултанда харуулна. Һурагшанар булта хүл дээрээ бодобод. Тиигэжэ байхалаа нэгэн доро альга ташаа бэлэй.

Иигэжэ Саша, Эрэнжэд, Вера гурбан багшынгаа дүрэ һиилэжэ, түрэһэн үдэртэнь бэлэг болгожо барюулба.

С. АНГАБАЕВ.

Түүхэтэ газар нютагуудаар

ТАВРИЧЕСКА ОРДОН

ТҮҮХЫН хуудаhанда тон тодо, гайхамшагта зүргэ үлөөhэн Ленинград хотодо дурасхаалта хүшөө памятнигууд, музейнүүд тон олон юм. Тэдэнэй нэгэн — Таврическа ордон болоно. Энэмнай аяар 1783 ондо баригдажа эхилhэн түүхэтэй. Тиихэдэ хатан хаан Екатерина II гүрэнэй ажал ябуулагша, генерал-фельдмаршал Потёмкиндо энэ байшан бэлэглэхэ зорилготойгоор бодхооhон юм. Тэрэ үедэ Турцитай дайлалдаhан ородой морягууд, сэрэгшэд ами бэеэ хайрлангүй дайлалдажа ерэhэн байгаа. Зүгөөр эдэнэрэй аша габьяа хатан хаанай зүгhөө hайшаагдаагүйнь мэдээжэ. Ушарынь, танса хүндэ шүтэжэ, тэрэ ехэ ордон баригдаhан байна бшуу. Энэ байшан 65 мянган 700 дүрбэлжэн метр талмай эзэлдэг байhан. Ордоной барилгые ородой мэдээжэ уран зурааша Иван Егорович Старов хүтэлбэрилжэ, зургаан жэлэй туршада түгэсхэhэн байгаа. Таврическа ордоной баригдажа эхилhэн жэлнүүд Суворовой солдадууд, Ушаковой матросуудай туйлаhан ехэ илалтын жэлнүүдтэй тохёолдоhон. Тиимэhээ уран зурааша ородой сэрэгшэдэй габьяа ухаамгай бэрхээр, гоёор hиилэжэ, байшангай дотор талыень шэмэглэжэ шадаhан. Дотор талань хэдэ хэдэн ехэ таhагууд болон уужам ехэ залнуудhаа бүридэнэ. Эгээ ехэ залайнь ута 75 метр болодог. Газаа таладань хэдэн гектар талмай эзэлhэн саад, тусхай нуур-соорэм эндэ сугларагшадые hонирхуулдаг байhан юм.

Энэ байшан яахадаа Таврическа гэжэ нэрэтэй болоhон юм гэхэдэ, Турцитай дайлалдаhан Россин найжа Потёмкиной сэрэгшэд илалта түгэлдэрөөр дайгаа дүүргэжэ, Крымые Росситай нэгэдхэhэн байгаа. Эртэ урда сагта Крымэй хахад арал тавра арадай нэрээр нэрлэгдэhэн гэхэ. Нева мүрэнэй эрьедэ ехэ ордон баригдахань гэhэн hураг таража, Россин хүдөө нютагуудhаа бэрхэ бэрхэ уран дархашуул уригдаhан байгаа. Тэдэнэй дунда Белоруссиhaa газар малтагшад, Ярославльhаа шулуушад, Галичhaa модошо дархашуул, шэрдэгшэд, Олонецкэ губерниhээ шулуу сабшажа, гоё hайхан барилга бүтээгшэд ерэhэн. Ажалша бэрхэ уран гартанай ашаар тэрэнэй барилга түргэн саг соо бодхоогдожо, хаан хатанай, баяд ноёдой сэнгэжэ байдаг газар болгогдоhон байгаа. Ордоной барилгада хаан хатан 505 мянган түхэриг hомолhон гэхэ.

1790 ондо Потёмкин найжа энэ гоё бэлэгээ 450 мянган түхэригөөр худалдаhан байгаа. Хойто жэлынь 1791 ондо Крымые дайлан абаhанайнь удаа Потёмкин найжада энэ ордон хоёрдохёо бэлэг болгогдон үгтэhэн юм. Тэрэ сагта Россин эгээл баян хүнүүдэй нэгэн, салаха гэдэхые мэдэхэгүй, хомхой Потёмкин энэ бэлэгыень абахадаа улайгаа сайгаашьегүй юм гэhэн hураг бии.

Хаан хатан Екатеринын ухаа муутай хүбүүн Павел I гэдэг гоё hайхан энэ Ордоной шэмэглэлые дууhан hандаргажа хаяhан байгаа. Досоодохи үнэтэй, сэнтэй зүйлнүүдынь Михайловска хэрэмдэ абаашагдаhан, ордонинь полкын моридой байра болгогдоhон юм.

Александр I хаанай байха үедэ 1801—1803 онуудта тус ордон дахинаа hэргээгдэжэ, хаан Ордон соогоо байрладаг болоhон байна. hүүлэй жэлнүүдтэ — хаанай наhа бараhан хойно ордон соо элдэб выставкэ үнгэргэгдэдэг болоhон.

Россин импери ерэhэн хари гүрэнэй аяншад Ордоной гоё hайхан барилгаар hонирходог, ородой юрын хүдэлмэришэдэй уран бэрхые сэгнэдэг байгаа. 1906—1907 онуудта Таврическа Ордондо Гүрэнэй нэгэдэхи, хоёрдохи, гурбадахи, дүрбэдэхи думын зүблөөнүүд болоhон байна.

Тиихэ үедэ Россин ниислэл хотодо ходоо шууяатай, эндэ тэндэ буугай hүрэхэ, хаанай бүргэдтэй гербын газарта хаягдадаг байhаниинь мэдээжэ. Россида шэнэ түхэлэй, шэнэ харгы зам ёhолон мүндэлэлгэдэ зорюулагдаhан үдэрнүүд. Таврическа ордон — Политическэ ябуулгануудай ехэ гуламтань боложе үгэдэг байhан. Нэгэ үедэ хоёр засагай гарта ороhон. Ордоной зүүн урда хахадтань Петроградай хүдэлмэришэн болон солдадуудай депутадуудай Совет нүгөөдэ хахадтань буржуазин контрреволюционернүүд-Саг зуурын правительство байрлаhан.

Февраль hарада болоhон революци эхэнхидээ Таврическа ордонhоо ударидагдадаг байгаа. Нюуса газарта байhан В. И. Ленин Россин революционно Петроградта 1917 оной апрелиин 3-най үдэшэ хүрэжэ ерээ hааб даа.

Хойто үдэрынь, апрелиин 4-дэ В. И. Ленин Таврическа ордон түрүүшынхеэ ерэhэн байна. Энэ үдэрhөө эхилжэ, шэнэ сагай шэнжэ шарай манай партиин түүхэдэ ороhон. Энэ үдэр В. И. Ленин трибунада гаража, бүхэроссин хүдэлмэришэд болон солдадуудай, депутадуудай зүблөөн дээрэ дүлэтэ үгэ — мэдээжэ апрельскэ тезисүүдтэйгээ танилсуулhан байна. Пролетариадай агуу ехэ вождь В. И. Ленинэй түрүүшын дүлэтэ үгэнүүдэйнь нэгэн — «Бүхы засаг Соведүүдтэ!» гэhэн уряа тиихэдэ суранзан мэтэ түргөөр бүхы орон доторнай дэлгэрээ hааб даа...

1918 оной январиин 10-да Таврическа ордон соо Бүхэроссин Соведүүдэй III съезд зарлагдаhан байгаа. Удаадахи жэлнүүдтэнь энэ ордон соо социалис революциин алдарта түүхые домоглоhон олон тоото уулзалга, хөөрэлдөөнүүдэй болоhон тухай үнинэй документнүүд гэршэлжэ үгэнэ.

...1920 оной июниин 19-нэй үглөөгүүр Коминтернын II конгрессэй делегадууд Москваhаа Петроград, революциин штаб — Смольно хүрэhэн байна. Удаань эдэнэр Таврическа ордондо сугларжа, түрүүшынгээ зүблөө үнгэргэhэн байгаа...

Мүнөө Таврическа Ордон Ленинградай түүхэтэ газарнуудай нэгэн болонхой. Эндэ городой партиин, комсомолой конференци, ниитын түлөөлэгшэдэй суглаан боложе байдаг.

1954 онhоо хойшо Ордоной ехэ парк Ленинградай үхибүүдтэ үгтэнхэй. Эдэнэр сүлөөтэй сагтаа стадиондоо ерэжэ, футбол, волейбол наададаг, сөөрэм соогуур тамардаг. Эгээ заахан үхибүүдые городой 16 багшанар хүмүүжүүлжэ байдаг юм. Мүнөө паркда залуушуулай, уласхоорондын уулзалгын болон радиоклубууд хүдэлнэ.

1962 ондо тус Ордон соо уласхоорондын студентнэрэй Союзай VII конгрессэй зүблөөн зарлагдаhан байна. Тэрэ зүблөөндэ түрүүшын космонавт Ю. А. Гагарин хабаадалсаhан байна.

1918 ондо Ордон соо оронойманай түрүүшын hургуулинуудай нэгэн — хүдэлмэришэн, таряашадай университет нээгдэhэн. Удаань комвуз, университет болгогдоhон түүхэтэй. Мүнөө тус Ордон соо Ленинградай партийна дээдэ hургуули байрладаг юм. Энэ hургуулида мүнөө оронойманай 40 гаран область, хизаар, республикануудай партийна, советскэ эдэбхитэд, журналистнууд hурадаг Энээнhээ гадна область, хизаар, республикануудай хүтэлбэрилэгшэд хэдэн hараар эндэ ерэжэ, өөhэд өөhэдынгөө мэргэжэлые дээшэлүүлнэ.

Ленинградай ажалшад түүхэ домогто ороhон Ордон болон соёлой гуламтануудые нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтэ хүндэлжэ байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Таврическа ордон.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ХҮҺӨӨТЫН үбэрэй томохон тосхондохи сельпогой магазинние эрхилэгшэ Далхаа Талхиев энэ үдэр бүришье ууртай. Урданшье балай урматай зугаатай ябадаггүй хүн аад, мүнөө хара шарайгаа буришье хүнхылгэжэ, хамар, урал, духынгаа арhа уршагар дээрэнь улам атируулан, хирэ-хирэ болоод лэ hанаа алдан, тамхяа баалюулжа, контородоо hууна.

Сэбэрлэгшэ, наhатайшаг эхэнэр стол дээгүүрхи тооhо аршаха зуураа, эрхилэгшынгээ хэмгүйууртай байhанине мэдээд, юундэ иитэрээ сухалдаhаниинь ойлгожо ядан, hэмээхэн тэрэнэй шарайе адаглан шэртэнэ.

Тиигэhээр байтар уданшьегүй Доодо-Хотоной магазинда hаяшаг ерэжэ, наймаалагша болоhон залуухан Бадма Намжаева орожо ерэбэ.

Сэбэрлэгшэ эхэнэр даргынгаа «hахюуhанай» юундэ хүдэлhэнине таажа мэдээд, бушуухан гаража талиба. Доложод хээтэй арсалдаа маргаанда хэр үгhөө дурагүй юм. Эрхилэгшын шарайе харахада, юун болохоор байhаниинь мэдэрэгдэнэ ха юм.

Наймаалагша басаганай орожо ерээд мэндэшэлхэдэ, харюу мэндэеэшье хэлэнгүй, Далхаа Талхиевич:

— Намжаева, hуугты, нихэлээ юун боложе байна гээшэб? Тайлбарилжа, хэлэгты! — гэжэ Балма басаганда, хандаба.

— Би зэмэтэйб, Далхаа Талхиевич! Энээнhээ хойшо магазинайнгаа гомдолой дэбтэр хэндэшье, би хэлээ, заагаа бэшэ hэн гүб?

Хулгайгаа баригдаhан наймаалагша басаган, барижа ябаhан сүүмхэ сооhоо пулаадаа гаргажа, нюдэнэйнгөө пёлбоhо аршан, доодо уралаа зуужа:

— Энээнhээ хойшо лашье тиирэнь даргын захиhание Балма басаган толгой соогоо сахилгаан мэтэ хурданаар оруулаадхина. Эндэ ажаллажа байхадаа хүнтэй хэрүүл хэлэ татаагүй, зүбөөр тоолжо, яhала нарин байhан тухайгаа hанана. «Хатажа, шэгнүүрынь

ШОГ РАССКАЗ

БАЛМА БАСАГАНАЙ «АЛДУУ»

лашье үгэхэгүйб. Прокуроройшье ерээ hаань, — гээд Балма наймаалагша ухаа алдан харюусаба. Үсэгэлдэрhөө хойшо өөрынгөө «алдууе» ходо шүүжэ үзэхэдөө, «гомдолой дэбтэр үгөөгүйл hаа юуншье болохогүй байгаа» гэhэн тобшолол хэhэн байгаа. Теэд тэрэ бодоhоноол мүнөө даргынгаа урда сэхэ руунь табижархиба.

— Шэгнүүрээ хургаараа даража байгаад таарууулха! Гурбан килограммай орондо хоёр килограмм яблока табяад нэгэ килограммыень гараараа дараад, гурба болгожо наймаалхаяа хаанаhaa hанаабши. Хэн шамайе тиигэжэ наймаа хэ гэжэ заагааб. Наймаалагша хүн нарин нягта байха ёhотой юм гэжэ гэхэгүйб. Та нарин нягта байха тухай хэлэхэдээ, элеэ хоолой зүйлнүүд магазин соо байхадаа хатадаг, шэгнүүрээ гээдэг юм гэжэ заагаа бэлэйт. Теэд тэрэ «хатаhан», «гээhэн» шэгнүүрыень яажа хүсэлдүүлхэб гэжэл би бодоhон байгааб. Аяар килограммшье хургаараа хаанаhaa дараха hэнбиб, таби, зуун грамм болоо hаа болоо юм бэзэ.

Наймаалагша хүн бушуу түргэнөөр ажаллаха, эд хэрэглэгшэдтэй урин зөөлэнөөр хөөрэлдэхэ, зүбөөр тоосохо, эд бараа нарин hайнаар хадагалха... гээд захагүй олон журам, заабаринуудые курсада hуралсажа байхадаа заалгаа hаа, эндэ ерээд ажалда орохо дээбага болохо» гэhэнние hанаад лэ, тэрээнhээ ехээр айдаг, яажа энээние өөртөө хохидолгүйгөөр байлгахаб, — гансал hанаа зобоодог юумэниинь энэ...

Талхиев эрхилэгшэ наймаалагшын шарайе адаглан, тэрэнэй зобожо байгаа бодолые тааhан дээрэhээ бага зэргэ уураа намдажа:

— Сэхэ сэбэрээр наймаа хэхэ тухай шамайе hургуулидашье hургаа, бишье хэлээб. Шэгнүүрэй табаг дээрэ табиhан бараанайнгаа хэмжээе хургаараа дараад таарууулха юм гэжэ хэншье шамда заагаагүй бшуу. Ши тэрэние өөрөө hанааш. Шэгнүүртэй бараан хатадаг, бага болодогынь эли. Теэд тэрэние хургаа табижа хүсэлдүүлэ гэжэ шамда хүн заагаагүй. Энэшни гансал шинии элдэбхи. Теэд тиимэ бүдүүлигээр, хүнэй хараад мэдэхээр юумэ хэжэ болохо юм аал? Ойлгыш.

Гомдолой дэбтэр «үгы», «конторододо» гээд байгаарай, «эрхилэгшэтэй хөөрэлдэгты» гээд гомдол гаргаhан хүниие намда эльгээгээрэй гэhыемни мартаа гүш?

— Далхаа Талхиевич, би хуу мэдэжэ байгааб. Тэрэ гомдолой дэбтэр үгөөшэ хүмни клуб соо намтай танилсаhан, налагай зохид зантай, арадай дружинын гэшүүн хүн юм. Би тэрэние иимэ юумэ бэшэхэ гэжэ ухаан заяандам ороогүйл. Хойшодоо милициин түлөөлэгшыншье ерээ hаа үгэхэгүйб, — гэжэ Балма наймаалагша «алдуугаа» мэдэрэн гэмшэбэ.

— Милициин хүдэлмэрилэгшэдэй, прокуророй ерэhые уриншалан мэдэхээр hэргэлэн байха хэрэгтэй — гэжэ Талхиев дарга нюурайнгаа хамаг арhые атируулан, уршыжа, уршыжа хэлээд, гааhаа абажа, тамхяа манаруулба.

Балма наймаалагшын «алдуу» Далхаа эрхилэгшын талхидhаар заhархашьегүй, харин тэрэнэй нюурай олон уршалаанууд шэнги барагдахаар бэшэ боложо байба хаш даа.

Д. ЦЫБЕНОВ.

ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН РАДИО

ЗАМБИ ТҮБИИН ЗҮГ ЗҮБХИС БҮХЭНhӨӨ

ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН РАДИО

Японой компартиин X съезд хаагдаба

ТОКИО, октябриин 31. (ТАСС). Японой компартиин X съезд Токиодо хаагдаа гээд «Акахата» газетэ мүнөөдэр мэдээсээ.

КПЯ-гай ЦК-гай шэнэ составай пленум боложе, КПЯ-гай ЦК-гай түрүүлэгшээр Сандзо Носака, КПЯ-гай ЦК-гай генеральна секретаряар Кэндзи Миямото hунгагдаа.

Дайшалхы амжалтанууд

ХАНОЙ, октябриин 31. (ТАСС). Сайгон шадарай Шолон провинцида Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын армиин сэрэгшэд hарын турша соо амжалтатайгаар ябуулга хэхэдээ, октябриин тэн хүрэтэр американ эзэрхэг түримхэйшүүлэй 200 гаран солдадые хүлhөөнь буулгаа, дайсанай табан вертолёт буудажа унагаагаа гээд Урда Вьетнамай «Освобождение» гэжэ агентствын дамжуулгада үндэhэлэн ВИА агентство мэдээсэнэ.

Урда Вьетнамда партизануудай хүдэлөөн улам дэлгэрнэ

ХАНОЙ, октябриин 31. (ТАСС). Урда Вьетнамда партизануудай хүдэлөөн улам үргэнөөр дэлгэрнэ, тэдэнэр ороной хүн зонтой нягта холбоотой гэжэ ороной сүлөөлэгдэhэн районуудай нэгэндэ болоhон, партизанууд болон нюуса ябуулга хэгшэдэй гурбадахи конференциин делегадууд тэмдэглээ. hүүлэй жэлнүүдтэ, илангаяа американ эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүү сэхэ тэмсэл Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын хүсэнүүдэй болон Урда Вьетнамай арадай хэжэ ороhонhоо хойшо партизануудай хүдэлөөн ехэ амжалта туйлаа гэжэ конференци онсолон тэмдэглээ гээд ВИА агентство мэдээсэнэ.

ХО ШИ МИНЭЙ ХӨӨРӨӨН

ХАНОЙ, октябриин 31. (ТАСС). Эб найрамдалай, бэеэ даанхай байдалай болон национальна нэгэдэлэй хэрэгые вьетнам арад гүнзэгы ехэ үнэн сэхээр хамгаалдаг гээд ДРВ-гэй президент Хо Ши Мин Франциин «Эвенман» гэжэ журналай директор Эммануэль Д'Астье де Ла Вижери гэгшэтэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ. Вьетнам тушаа 1954 оной Женевскэ хэлсээе Холбоото Штадууд сахинагүй. Энэ хэлсээн манай национальна эрхые тангариглан мэдэрhэн байха юм гээд Хо Ши Мин хэлээ. США Урда Вьетнамда эсэргүүгээр эзэрхэг түримхэй дай хэнэ, hүүлшын хоёр жэлэй турша соо Хойто Вьетнамда агаарhаа шэрүүн шанга добтолгонуудые хэнэ. Эдэ добтолгонуудhаа уламжалан, вьетнам арад Эсэгэ ороноо хамгаалхын тулада тэмсэлдэ жагсанхай.

ВИА агентствын дамжуулhан энэ хөөрөөн соо иигэжэ заагдана. Американ экспедиционно сэрэгүүд ехэ нэмэлтэнүүдые абаhан байгаашье hаа, 1965 оной намарhаа 1966 оной хабар хүрэтэрхи бороо хурагүй үе соо хэhэн кампаниингаа үедэ ехэ хохидолдо ороо. Зургаан hарын турша соо США, тэрэнэй Сайгондохи агентнууд 114.000 хүнөө алдаhан байна. «Сайгоной правительство» гэдэг городуудташье засаг түрэеэ бэелүүлжэ шаданагүй, тэрэнэй арми эугадалгын олюор болодог, үймөөнүүдэй хэгдэжэл байдаг дээрэhээ ехээр хохидоно гээд Хо Ши Мин тэмдэглээ.

Тиихэдэ Урда Вьетнамай национальна сүлөөрэлгын фронт улам бүри эдэбхитэй боложо, Урда Вьетнамай арадай гансахан лэ түлөөлэгшэнь байhанаа харуулна.

Американ агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй добтолгонуудта улам бүри хүсэтэ харюу сохилтонууд үгтэдэг болоо гээд Хо Ши Мин үргэлжэлүүлэн хэлээ. 1.350 самолёт буудуулан унагаагдаа (эдэ мэдээнүүд хөөрэлдөөнэй болоhон үдэртэ хамаатай. Мүнөө 1.521 самолёт унагаагдаа, — ВИА-гай редакциин ажаглалта). Бидэшье зарим хохидолдо ороhон байнабди. Зүгөөр бидэнэр өөрынгөө экономикые мүнөөнэй эрхэ байдалда тааралдуулаабди.

1965 ондо барайгар ургуулан абалга улам нэмэhэн байна. Дайсанай зүгhөө ехээр бомбодогдодог районуудайшье хүдөө ажахын олон кооператив жэлэй турша соо гектар бүриhөө 5 тонно барайгар хуряажа абаа. Бидэнэр нютагай промышленностиие хүгжөөгөөбди. Хэлхеэ холбоон болон транспорт hайнаар хүдэлдэг зангаараа; ажамидаран hуухада шухала болохо юумэнүүдэй сэн дээшэлээгүй.

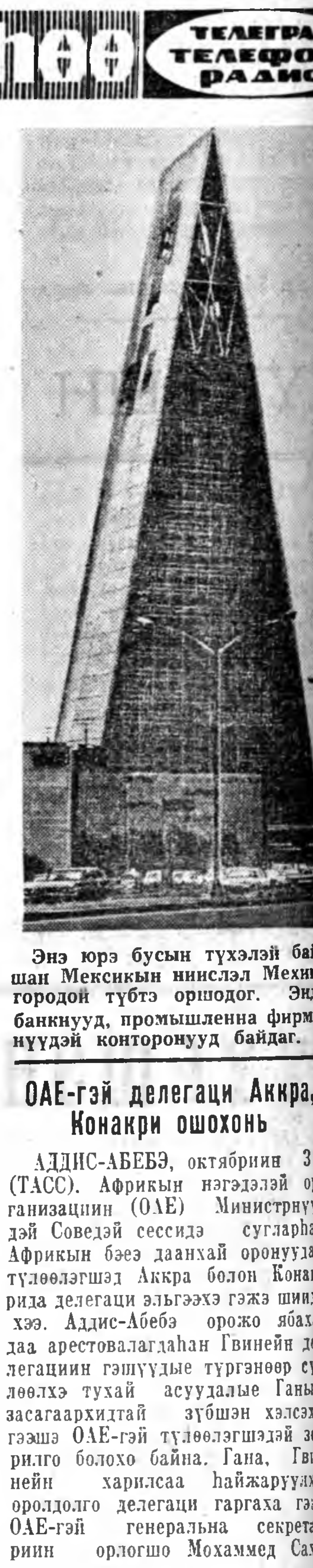
Үдэр бүри бомбодолгонуудай болодогшье байгаа hаань, гурба миллион үхибүүн hургуулинуудтаа ябана. Университедүүдтэ, профессиональна hуралсалай газарнуудта 100 мянган хүн hуража байдаг.

Эдэ үрэ дүнгүүд Эсэгэ орондоо манай арадай ямар ехэ дуратай байhые, хэршье ехэ хохидолдо оробол, дайсаниие hамна бута сохихоор арадай бүрин шиидэнги байhыень гэршэлжэ үгэнэ.

Президент Джонсон, тэрэнэй ханинар өөhэдынгөө арадуудые мэхэлнэ, Вьетнамда США-гай байдал hайн гэhэн хэбэртэйгээр харуулхые оролдоно гээд Хо Ши Мин саашань мэдүүлээ. Американхид дайн байлдаае шангадхаха шэнэ алхам хэхэ тудамаа шууяа ехэтэйгээр идхалга хэдэг, «амгалан ёhоной хэлсээнүүд» гэдэг тушаа шашалдаа гаргадаг байна. Энэ хадаа хальхабша хэхын тулада хэрэглэгдэнэ. Энэ дайн байлдаае зогсоохын тулада имагтал Холбоото Штадууд гаража ошохо ёhотой. Энэ хадаа тэдэнэртэ гансахан лэ хүндэтэй шиидхэбэри боложо үгэхэ байна.

Вьетнамай баримталдаг хараа бодол эли тодо юм гээд Хо Ши Мин онсолон тэмдэглээ. Энэ хадаа Вьетнамай Демократическа Республикын «дүрбэн пункт», Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын «табан пункт» болоно. Манай хараа бодол 1954 оной Женевскэ хэлсээнүүдэй гол удхадань тааруу байна. Энэ хадаа Вьетнамай асуудал гуримшуулха гансахан лэ зүб зүйтэй үндэhэ hуури боложо үгэхэ байна.

Амгалан байдалай тогтоогдоhоной hүүлээр өөрынгөө Эсэгэ орониие hэргээхын тулада вьетнам арад бүхы хүсэ шадалаа зорюулха, тэрэние нэгэдэмэл амгалан ёhоной, бэеэ даанхай демократическа, hалбаран хүгжэнги орон болгохо. Энэ орон бүхы дэлхэйн эб найрамдалда дуратай арадуудтай бултантайнь хани ёhоной харилсаа байгуулха.

Энэ юрэ бусын түхэлэй байшан Мексикын ниислэл Мехико городой түбтэ оршодог. Эндэ банкынууд, промышленно фирмануудай конторанууд байдаг.

ХАРЮУГАЙ ХЭМЖЭЭНҮҮД

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 31. (ТАСС). США-hаа Конакрида байдаг элшэн сайд Робинсон Макилуэн тэгшые байраhaa гарахыень Гвинейн правительство хорёо гээд США-гай гүрэнэй департамент мэдээсээ. Энэ хадаа Аккрда болоhон ушарай харюу болоно гээшэ ха гээд Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондент Вашингтонhоо мэдээсэнэ.

«Пан-Америкэн уорлд эйруэйс» гэжэ американ авиакомпаниин хүдэлмэрилэгшэ Гвинейдэ гэрэй арестдэ мүн лэ ороо гээд гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ зааhан байна.

Гадаадын хэрэгүүдэй министр толгойлогшотой Гвинейн делегаци Аккрада арестовалагдаhан байгаа бшуу. Африкын нэгэдэлэй организациин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөндэ хабаадахын тулада делегаци «Пан-Америкэн» гэжэ авиакомпаниин самолёдоор Гана дээгүүр гаран Аддис-Абебэ орожо ябаhан байгаа.

Конакриhaa абтаhан мэдээнэй ёhоор энэ «хуули бусын ушарай» (Гвинейн делегациие Ганада) арестовалалга) түлөө «бүхы харюусалгые Холбоото Штадуудай правительство дааха» гээд Гвинейн демократическа партиин национальна политбюро мэдүүлээ. «Пан-Америкэн» гэжэ авиакомпаниин самолёдто hуужа ябахадаа, делегаци арестовалагдаа гээд энээн тушаа гаргагдаhан коммюнике соо заагдана. «Делегациинь арестовалжа, Гвинейн Республикада эсэргүү ябуулгын гаргагдаhанай түлөө США-гай правительство ехэ зэмэтэй» гээд коммюнике соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

ОАЕ-гэй делегаци Аккра, Конакри ошохонь

АДДИС-АБЕБЭ, октябриин 31. (ТАСС). Африкын нэгэдэлэй организациин (ОАЕ) Министрнүүдэй Советэй сессида сугларhан Африкын бэеэ даанхай оронуудай түлөөлэгшэд Аккра болон Конакрида делегаци эльгээхэ гэжэ шиидхэв. Аддис-Абебэ орожо ябаhан хадаа арестовалагдаhан Гвинейн делегациин гэшүүдые түргэнөөр сүлөөлхэ тухай асуудалые Ганын засагаархидтай зүбшэн хэлсэхэ гээшэ ОАЕ-гэй түлөөлэгшэдэй зорилго болохо байна. Гана, Гвинейн харилсаа hайжаруулха оролдолго делегаци гаргаха гээд ОАЕ-гэй генеральна секретариин орлогшо Мохаммед Сахнун мэдүүлээ.

Джонсоной аяншалга

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 31. (ТАСС). США-гай президент Джонсон Куала-Лумпурhaa мүнөөдэр Сеул ерээ. Урда Вьетнамда гурбан үдэрэй турша соо аяншалга Зүүн-Урда Азиин болон Номгон далайн районой оронуудаар — Вьетнамда США-гай хэжэ байhан эзэрхэг түримхэй ябуулгада хабаадалсадаг оронуудта США-гай президентын аяншалгын hүүлшын шата болоно. Энэ аяншалгынгаа үедэ США-гай президент Шэнэ Зеланди, Австрали, Филиппин, Таиланд болон Малайзида, тэрэшэлэн Урда Вьетнамдахи американ баазада хүрэhэн байна.

США-гай политикые Камбоджо буруушаана

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 31. (ТАСС). Зүүн-Урда Азиин оронуудай хэрэгүүдтэ Холбоото Штадуудай хамааралсалгые, тэрэшэлэн Вашингтоной үүдхэhэн Манильска зүблөөнэй шиидхэбэринүүдые Камбоджын гүрэниие толгойлогшо принц Нородом Сианук буруушаагаа. КНДР-эй бэлэг үгэhэн хүдөө ажахын машинануудые абалгатай дашарамдуулагдан болоhон уулзалга дээрэ үгэ хэлэхэдээ Нородом Сианук иигэжэ мэдүүлээ. Манильска зүблөөн хадаа үнэндөө бэеэ даанхай байдалhaa, өөрыгөө тодорхойлхо, мүн ороноо нэгэдүүлхэшье эрхэhээ арсахыень вьетнам арадта дурадхаhан байна.

Ла-Манш доогуур туннель бариха тухай хэлсээн

ПАРИЖ. (ТАСС). Ла-Манш доогуур туннель хамтаржа бариха түсэб тухай Франциин болон Англиин правительстванууд октябриин 28-да хэлсээ баталаа. Туннелиин барилтада энгэй компанинууд мүнгэ hомолхо, тэрэниие ашаглалга англо-француз холимол правительственна органоор бэелүүлэгдэхэ гэжэ шиидхэгдээ. Энээн тухай октябриин 28-да болоhон пресс-конференци дээрэ Англиин транспортын министр Б. Касл, Франциин хангалгын министр Э. Пизани гэгшэд мэдээсээ. Мэргэжэлтэдэй hанамжын ёhоор 1975 он баглаар туннель ашаглалгада үгтэхэ байна.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаhанда: Грузиин арадай hайндэр; Нүхэр Л. И. Брежневэй үгэ.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Партийна ажабайдал» гэhэн гаршаг доро А. Коротаевагай статья; Нүхэр Некрасовай «Холын бодолой хэрэг» гэhэн корреспонденци.

Гурбадахи хуудаhанда: гражданска обороно тухай Советскэ Союзай маршал В. И. Чуйковой статья; Республика дотор таряалай хадаглагдажа байhан тухай репортаж; Хилын саанаhаа ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ шэнэ театр ямар болохоб гэhэн фоторепортаж; «Дальний Восток» гэhэн журнал тухай; АПН-эй материалнууд тухай; Соносхолнууд.

Редакторай орлогшо **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора — 23-67, зам. редактора — 38-42, зам. редактора — 35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственный — 47-59, 35-14, промышленный — 48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни — 40-49, идеологический — 24-74, 60-21, советского строительства и быта — 34-93, рабселькоров и писем — 25-41, 38-30, информации — 34-05 и перевод — 24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н02014. Зак. № 1128.